

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXIII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

II РЕДОВНА СЕСИЯ

Брой 28

София, понеделникъ, 9 януарий

1933 г.

32. заседание

Срѣда, 4 януарий 1933 г.

(Открито отъ подпредседателя Н. Захариевъ въ 16 ч. 30 м.)

СЪДЪРЖАНИЕ:

	Стр.		Стр.
Отпуски, разрешени на народни представители . . .	689	сждъ за задържане подъ стража народния	
Законопроекти:		представителъ Константинъ Русиновъ Динчевъ,	
1) за амнистия. (Съобщение)	690	обвиненъ въ престѣпление по чл. чл. 6 и 7 отъ	
2) за измѣнение и допълнение на закона за да-		закона за защита на държавата, по наказателно	
нька върху приходитѣ. (Първо четене — про-		отъ общъ характеръ дѣло № 1437/1932 г. (Съ-	690
държение разискванията и приемане)	690	общение)	
3) за измѣнение и допълнение на закона за съби-		3) отъ председателя на Софийския окръженъ	
ране на прѣжитѣ данъци. (Първо четене)	693	сждъ за задържане подъ стража народния	
4) за облекчение на общинитѣ. (Първо четене —		представителъ Константинъ Русиновъ Динчевъ,	
разискване)	704	обвиненъ въ престѣпление по чл. чл. 6 и 7 отъ	
Съобщения:		закона за защита на държавата, по наказателно	
1) отъ председателя на Софийския окръженъ		отъ общъ характеръ дѣло № 893/1932 г. (Съ-	690
сждъ за задържане подъ стража народния		общение)	
представителъ Константинъ Русиновъ Динчевъ,		4) отъ председателя на Софийския окръженъ	
обвиненъ въ престѣпление по чл. чл. 6 и 7 отъ		сждъ за задържане подъ стража народния	
закона за защита на държавата, по наказателно		представителъ Константинъ Русиновъ Динчевъ,	
дѣло отъ общъ характеръ № 1438/1932 г. (Съ-	690	обвиненъ въ престѣпление по чл. чл. 6 и 7 отъ	
общение)		закона за защита на държавата, по наказателно	
2) отъ председателя на Софийския окръженъ		отъ общъ характеръ дѣло № 651/1932 г. (Съ-	690
		общение)	
		Дневенъ редъ за следващото заседание	710

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Откривамъ заседанието. Присѣствуватъ нужното число народни представители. Заседанието е законно.

(Отъ заседанието отсъствуватъ следнитѣ г. г. народни прѣставители: Бойчиновъ Михаилъ, Бояджиевъ Асенъ, Василевъ Василь, Василевъ Ради, х. Галибовъ Юсеинъ, Димчевъ Василь, Доброволски Стефанъ, Илиевъ Илия, Илиевъ Стойко, Каракашевъ Никола, Кировъ Стаматъ, Кръстевъ Гето, Кулевъ д-ръ Тодоръ, Лоловъ Господинъ, Маринчевъ Георги, Мустафовъ Али, Наумовъ Александъръ, Неновъ Атанасъ, Николовъ Лазаръ, Пентиевъ Антонъ, Петковъ Борисъ, х. Петковъ х. Георги, Петковъ Петко, Петровъ Георги, Пиронковъ Александъръ, Радоловъ Александъръ, Рангеловъ Раденко, Рафаиловъ Филипъ, Родевъ Христо, Русевъ Иванъ, Русиновъ Костадинъ, Славовъ Стойко, Станевъ Митю, Станишевъ д-ръ Константинъ, Таковъ Стефанъ Ангеловъ, Фенерковъ Петъръ, Филиповъ Стоянъ, Франгя д-ръ Александъръ, п. Христовъ Георги, Христовъ Димитъръ, Чирпанлиевъ д-ръ Никола и Шишковъ Георги)

Бюрото е разрешило отпускъ на следнитѣ народни представители:

На г. Андрей Пеневъ — 1 день;
На г. д-ръ Никола Чирпанлиевъ — 1 день;
На г. Русенъ Атанасовъ — 1 день;

На г. Стойко Илиевъ — 2 дена;
На г. Филипъ Рафаиловъ — 1 день;
На г. Стаматъ Ивановъ — 2 дена;
На г. д-ръ Константинъ Станишевъ — 1 день;
На г. Петъръ Гаговъ — 1 день;
На г. Борисъ Докумовъ — 1 день;
На г. Василь Димчевъ — 2 дена;
На г. Георги п. Христовъ — 2 дена;
На г. Стойко Славовъ — 2 дена;
На г. Стефанъ Доброволски — 2 дена и
На г. Ради Василевъ — 2 дена.

Народниятъ представителъ г. Илия Илиевъ моли да му се разреши 2 дена отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 23 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Юсеинъ х. Галибовъ моли да му се разреши 3 дни отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 19 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши исканиятъ отпускъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Народниятъ представителъ г. Димитъръ Христовъ моли да му се разреши 3 дни отпускъ. Ползувалъ се е досега съ 18 дни отпускъ. Които сж съгласни да му се разреши

исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Народният представител г. Раденко Рангелов моли да му се разреши 4 дни отпуск. Ползувал се е досега с 40 дни отпуск. Които сж съгласни да му се разреши исканият отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Съобщавам на Събранието, че от Министерството на правосъдието е постъпил законопроект за амнистия. (Вж. прил. Т. I, № 26)

Законопроектът е разладен на г. г. народните представители и ще бъде поставен на дневен ред.

Съобщавам също, че от председателя на Софийския окръжен съд е постъпило съобщение за задържане под стража народния представител г. Константин Русинов Динчев, обвинен в престъпление по чл. чл. 6 и 7 от закона за защита на държавата, по наказателно от общ характер дѣло № 1438/1932 г.

Също от председателя на Софийския окръжен съд — съобщение за задържане под стража народния представител г. Константин Русинов Динчев, обвинен в престъпление по чл. чл. 6 и 7 от закона за защита на държавата, по наказателно от общ характер дѣло № 1437/1932 г.

Също от председателя на Софийския окръжен съд — съобщение за задържане под стража народния представител г. Константин Русинов Динчев, обвинен в престъпление по чл. чл. 6 и 7 от закона за защита на държавата, по наказателно от общ характер дѣло № 893/1932 г.

Също от председателя на Софийския окръжен съд — съобщение за задържане под стража народния представител г. Константин Русинов Динчев, обвинен в престъпление по чл. чл. 6 и 7 от закона за защита на държавата, по наказателно от общ характер дѣло № 651/1932 г.

Тѣзи съобщения ще се изпратят в Парламентарната комисия по Министерството на правосъдието за разглеждане и докладване в Народното събрание.

Пристъпваме към първа точка от дневния ред: първо четене законопроекта за изменение и допълнение на закона за данъка върху приходите — продължение разискванията.

Има думата г. министърът на финансите.

Министър С. Стефанов: Г. г. народни представители! Още при почване на дебатите по законопроекта, който разглеждаме, аз накратко изложих мотивите и съображенията, които сж наложили да се внесе този кратък законопроект, както и другият законопроект, който следва след него в дневния ред — по събирането на прѣките данъци. От всичко, което се вижда при приложението на досегашната данъчна система, както по облагането, така и по процедурата на събирането на данъците, независимо от това, че държавата днес е стѣснена и трѣбва да й осигурим повече приходи, в Министерството на финансите се започна сериозно изработването на нови закони за прѣките и косвените данъци. Колкото и да се разбира, че тази материя е твърде деликатна и че така леко не могат да се правят изменения на фискалните закони, това се наложи, и в Министерството се работи непрекъснато 7—8 месеца и то вече е готово с двата свои пълности законопроекта — единият по прѣките данъци и другият по косвените данъци. Законопроектът по косвените данъци е от 800 и нѣколко члена, а другият, този по прѣките данъци — от 300 и нѣколко члена. Следователно на забележката, че тия законопроекта не били готови и че само заради туй се внася разискваният законопроект, аз имам да отговоря, че тѣ сж тук, пред вас готови. По много, обаче, съображения аз не мога да ги внеса веднага. Разбирайки, че една такава промяна на данъчната система и на процедурата по събиране на данъците не е така лека работа, не се реших, както ви казах, веднага да ги внеса, макар да сж готови повече от два месеца. Аз добре разбирам, че на тѣх трѣбва да се даде публичност по продължително време, да се чуят всички отзиви и бележки, които ще се направят от всички компетентни хора, от стопанските деятели, от тия, които прилагат законите, както и от ония, които плащат данъците. Да се съобразим също с днешното положение, което налага една по-голяма стегнатост, бих казал една дисциплина в данъчната система и в плащането на данъците, колкото и да е тежко времето, защото не трѣбва да се забравя, че и държавата трѣбва да живѣе. Ние можем да критикуваме всѣкак въпросите в тази област, но

не трѣбва да забравяме, че държавата трѣбва да се издържа. Известно е положението на данъкоплатеца, известно е положението и на държавата, но на края държавата трѣбва да се поддържа и че в каквото и положение да се намира народното ни стопанство, държавата трѣбва да намѣри своите приходи.

Изхождайки, казвам, от съображенията, които посочих по-горе, голѣмитѣ законопроекти ще бъдат скоро отпечатани. След два-три месеца, когато ще имаме събрани всички данни и чуем отзивите, тогава ще минат през Министерския съвет и ще се внесат в Народното събрание, където трѣбва да проживѣят по-вечко време. Всичко това до тук добре. Но, г. г. народни представители, за настъпващата година сжщата система на деклариране и на събиране на данъците не може да се следва, не толкова от желание да увеличим данъците на данъкоплатците, колкото да потърсим данъци в новите псоки и да се вземат всички мѣрки да не манкират данъкоплатците, особено по-едритѣ, от плащане данъците. Защото, г. г. народни представители от сведенията, които ще ви съобща след малко, ще се убедите, че действително тѣкмо от тѣх е най-голямото заобикаляне и забавяне в плащането на данъците. Това положение не може да продължи и по други съображения. При днешната стопанска конюнктура, при тѣзи изменените условия, не може да се остави данъците да не бъдат установени по 3—5—7 години и неизискуеми и държавата да стои в неизвестност по отношение на своите приходи. Аз оставам настрана въпроса за размѣра на данъците. Както сте забелязали от законопроекта, аз съм имал кураж да направя известни намаляния в таблиците, съобразявайки се с днешното положение, защото, стремежи се да добием повече приходи за държавата, сме стигнали до едни фантастични облагаеми размѣри, които не сж дали друг резултат, освен да се укриват приходите и държавата да събира в края на краищата много малко. Като такъв типичен примѣръ бих ви посочил данъка от печалбите през войната, който бѣше предвиден над 200 и нѣколко милиона лева, а фактически сж постъпили само 35—40 милиона лева. Същото е и с данъка върху общия доход, който според таблицата стига до 35%, което е една експроприация. Не може държавата да изисква 35% данък от дохода, който получава един данъкоплатец, който влага капитал и труд, и затова приходите от тоя данък сж били съвършено малки.

Ето защо, г. г. народни представители, аз съетох за необходимо, пред вид на тази голѣма нужда, да внеса настоящия законопроект, за да се направят най-належащите, най-неотложните поправки, които се изискват, а не най-сжществени. Така щото, на този законопроект не трѣбва да се гледа като на една крѣпка, или като на един закон, непълнен, а трѣбва да се гледа като на един закон, който има за целъ да направи неотлагателни поправки, както казах в самото начало на своята реч. Без да се простирам, защото искам да бъда кратък, дължа да заявя, че всички бележки, които се направиха, ще ги имаме пред вид в комисията и ще направим необходимите поправки и допълнения. Повтарям, задачата на законопроекта е само да поправи нѣкои положения и да осуети манкирането на нѣкои данъкоплатци за изпълнението на задълженията им към държавата, както и — най-важното — да се пояснят много положения, които досега сж били неясни. Аз ще ви посоча един типичен примѣръ с така наречения безобложен данък, по който, след едно тълкувание на Административния съд по един повод, се налага събирането му и въроятно ще стане нужда — ще глдим дали в тоя закон или в следващия законопроект — да дадем едно пояснение. От провѣрката, която направих, се оказа, че по този данък, който е един сжществен и голѣм приход за държавата, Финансовото министерство не е наясно. В едни случаи, когато сж ставали спорове и идвали до министерството, то е давало тълкувание, че ще следва да се плаща, а в други случаи, че не следва да се плаща. Такъв случай имам с дружество „Ака“ в Пловдив, заявяващо, че търгува за чужда сметка, който предизвика това решение. Заинтересованите се отнасят до Административния съд и той дава тълкувание, какво приходът следва да се облага. Въз основа на това решение на Административния съд се направиха провѣрки и се констатираха такива доходи, които следваше да бъдат обложени с 10%. И понеже, по силата на чл. 73, за лицата, които задържат такива суми, глобата е 3% месечно, ние имаме днес едно много неприятно положение спрямо

много чужди фирми, за които административно ние се намираме в невъзможност да дадем едно разрешение на въпроса. Това го казвам като един типичен пример за характеристика, за да покажа, че има много аномалии в съществуващите закони, които аномалии трябва да бъдат изяснени, както има и много положения, които трябва да бъдат коригирани, за да може да се избягнат големите грешки, които са ставали.

Досегашната система, при която неексплативният навреме данъци се прехвърлят следващата година към така наречения слъти данъци, е една голяма аномалия. Никой данъкоплатец при сегашното положение не е в състояние да направи справка колко данък дължи днес. Тая система се въведе в 1924 г. — тогава тя имаше смисъл — за всички останали неизплатени данъци от войните дотогава. Тя имаше смисъл след големите събития през общоевропейската война, след големите промени и трансформации, които настъпиха и които не дадоха възможност да стане едно правилно събиране на данъците. Трябваше да се тури един порядък и всички неизплатени данъци от миналото се включиха в така наречения слъти данъци. Но да продължава тая система по-нататък, няма вече абсолютно никаква смисъл. Тя затруднява и данъчната администрация, тя поставя в невъзможност и данъкоплатеца да има ясна представа за своите задължения, а най-важното, създава интереси на държавата, тъй като данъкът не може да бъде навреме изискуван. От всичко туй се създават един сплит, които поставят финансовата администрация в невъзможност да събира данъците навреме, които не дават възможност и на данъкоплатците да плащат данъците си навреме, остават неизискувани, и т. е. привудени да плащат събраният се данък за две-три и повече години.

Съ тия няколко думи, г. г. народни представители, аз искам да подчертая повелителната необходимост от изяснението на тия малки закони, както ще следва такъв и за косвените данъци. При днешното положение, в което се намира държавата, е изпитателно, че се действа с такива малки закони, без да чакаме прокарването на цялостните закони. Държавата няма време да чака нито един ден. Не може да продължава един ред, който — от всички трябва да се признае — действително няма своите нещасти. Като пример мога да ви посоча също въпроса за глобите, който до онзи ден беше една голяма аномалия и който е карал всички един данъкоплатец, особено от по-едрит, като пропусне срока за плащането на данъците си и влезе в глоба, да продължава да не плаща години, за да му падне по 3—4% глоба годишно тъй като и за един ден, и за 100 години глоба е пак 20%. Такава аномалия има в всички данъчни закони и бяха търпени до вчера.

Понеже ми се прави бележка, че на едро съм бил казал, какво в София съм заварил 30 хиляди декларации неуплатени, мога да ви уверя, г. г. народни представители, че специално в София много малко данъци са плащани. Не че ние сега събираме данъци, но трябва да имаме пред вид промените в конюнктура и условия, при които пак се събира повече, отколкото в миналото. От тия списъци, които изисках от Софийското данъчно управление, се вижда, че почти половината от едрите фирми с големи капитал и които са имали големи данъчни облагани, днес не съществуват, а другата половина са плащали недостатъчно.

Направи се бележка, трябва ли да се правят икономии в финансовата администрация. Не съм аз, г. г. народни представители, който ще поддържам, че в Финансовото министерство, в финансовата администрация, която се различава от другите администрации, които искат, а финансовата администрация дана, трябва да се правят икономии. Съ оглед на нуждата за по-правилното събиране на данъците, тая администрация трябва да бъде и засиlena, и по-добре платена. Това аз поддържам още миналата година, при първия бюджет, който имах честта да прокарам. При положението, обаче, при което започнах миналата година, не можеше да стане едно увеличение на заплатите на финансовата администрация. На всеки случай, аз поддържам, че е необходимо, когато дойде моментът да се решава този въпрос от народното представителство, да бъде направено нещо в това направление. Аз не искам да възразя — ако това е трябва да стане — защото не е направено по-рано. Тая бележка беше крайно несъстоятелна, защото най-малкото аз, още в първата година, можех да пристъпя към увеличение на заплатите.

Аз няма да ви чета всичките поменици, г. г. народни представители, той списък за София на едри фирми, за

да се види положението, което заварих. Ще ви прочета само някои закъснения за облагани на фирми, без да поменавям имена, защото не искам да ги излагам, тъй като вината е повече другаде, за да се види за колко години са останали назад облаганията, в какви разходи са несъбраните данъци и защо не са станали изискувани тия данъци досега. След като чуете тия обяснения, подкрепени с факти — понеже се искаха данни и цифри — аз съмтам, г. г. народни представители, че вие ще се съгласите, какво бележит да се иска да се направи от нас повече от това, което е направено, са крайно несъстоятелни, особено при условията, при които се намираме днес. Колкото и да създаваме, че трябва да се събират приходи за държавата, толкова създаваме, че не можем и брутално да се отнасяме с данъкоплатците, особено към по-слабите. Но аз мога да ви уверя, че постъпленията в някои градове, и особено в София, са по-големи днес, при тия условия, отколкото през минало време. Общото намаление на постъпленията не са дължи на несъбирането на данъците, или на неприложение, на по-голяма стегнатост, а се дължи на общите условия, които са познати на всички и които няма нужда да ги обяснявам. Разликата е от земята до небето.

Въ подкрепа на мисълта си, г. г. народни представители, ще ви кажа само, че в това число не влизат частните големи фирми, каквито има много в София. Към 1300 декларации от 30, и толкова хиляди, които се прокарваха, са не облажени данъци за две до осем години назад. Аз съмтам, че само този факт е тъй поразителен, че няма нужда да изнасям други факти, за да подкрепя онези кратки бележки, които направих.

Н. Пъдарев (д. ст. Ц): На какво се дължи това?

Министър С. Стефанов: Не знам. Когато дойдем до големия законопроект за пряките и косвени данъци, тогава ще се обясним.

Ще ви чета само случаи за необлагане от 3 години нагоре: X. фирма необложена три години, данъкът ѝ неопределен; X. фирма, данъкът ѝ неопределен четирни години; X. фирма — пет години; друга — три години; друга — пет години; после следват: 3, 4, 3, 3, 4, 5, 3, по 6, 7, до 8 години.

С. Тошев (раб): Сумите какви са?

Министър С. Стефанов: Сумите са колосални. — Мога да ви кажа само една фирма „Риунион“, която има задането на мѣстото на „Панах“ — не е облажена 7 години. Като започнете от две години до 8 години необложени фирми, ще свършите с каквито щете. Аз ви казах само една фирма за пример.

А. Ляпчев (д. ст.): А не са ли събирани данъци?

Министър С. Стефанов: Ще Ви обясня.

Н. Стамболиев (з): Значи през цялния режим на Сговора не са били облажени.

А. Ляпчев (д. ст.): Празни приказки!

Министър С. Стефанов: Моля, възникте, г. Ляпчев, не са празни приказки. — Следват по списъка фирми, необложени 5 години, 5, 3, 4, 3, 7, 7, 5, 3, 4, 4, 4, 6, 3, 3, 5, 6, 5, 6, 6, 3, 3, 5, 4, 6, 5, 4, 3, 3, 3, 6, 4, 7, 5, 5, 5, 3, 3, 4, 6, 4, 4, 4, 5, 3, 3, 6 и т. н. Това са цели страници от един поменник. Ще ви посоча един типичен, характерен пример, г. г. народни представители. На едно предписание, на което, по решение на миналото Народно събрание, се платиха по десеторна валоризация не помня точно колко милиона за вземането му от 3 до 4 милиона лева за постройка на железница, поехме данъците от 1926 г. не са били определени, нищо не му е задържано, милионите са платени на фирмата, а фирмата днес не съществува.

Н. Стамболиев (з): Кажете имената.

Министър С. Стефанов: Това е едно дружество за постройка на железница. — След това следват дружества, необложени с данъци за 4 години, 5, 3, 3, 7, 3, 3, 4, 5, 3, 4, и т. н. Това е един списък с около ...

С. Моманов (д. ст.): Да се кажат имената.

Н. Стамболиев (з): Заради туй искаме анкета, за да проверим основно всичко това.

С. Мошановъ (д. сг): Стига си дрънкал! Нека г. министърът прочете имена, за да се види отговорността.

Министъръ С. Стефановъ: Ако взема да прочета имената . . .

Отъ земледѣлцитѣ: Прочетете ги.

С. Мошановъ (д. сг): Вие сте министъръ, Вие ще решите дали трѣбва да ги прочетете, но недейте казва: „3, 2, 7, 5“. Това сж шикани.

Н. Стамболиевъ (з): Прочетете имената на всички фирми.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Като казвамъ „3, 4“, прескачамъ всички други фирми, които не сж отбелязани съ кръстчета и които не сж обложени за две и три години. Чета тия фирми, които не сж обложени отъ 4 години нагоре. Това е единъ списъкъ, който държа на разположението на всѣки, който иска да го провери. Ако е въпросъ за имената, азъ ви съобщихъ една фирма и смѣтамъ, че това е достатъчно, за да потвърдя това, което говоря, защото тя е една фирма, която може да плаща данѣкъ, и въ положението на която нѣма никакво измѣнение.

С. Мошановъ (д. сг): Отъ две години защо не сте събрали данѣцитѣ ѝ?

Министъръ С. Стефановъ: Азъ мога да ви изброя и други такива фирми — „Съединенитѣ тютюневи фабрики“ и още много други, но не желая да споменавамъ имена, защото смѣтамъ, че това е излишна работа и ви моля да не настоявате.

Х. Трайковъ (раб): Посочете, кои сж тия „добри“ българи, които не плащатъ данѣци, когато българскиятъ работникъ и селянинъ, въпрѣки че нѣма, плаща данѣцитѣ си. Трѣбва да ги знаемъ кои сж.

Председателствуващъ Н. Захариевъ (Звъни)

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Освенъ тия списъци, които ви изброихъ, има единъ другъ списъкъ отъ 1130 лични фирми. Тия списъци, които ви четохъ, сж главно на акционерни дружества, нѣкои командитни, о. о. и нѣкои едри кооперативни дружества и централа.

Г. Говедаровъ (д. сг): И събирателни.

Министъръ С. Стефановъ: Не, само кооперативни и акционерни. Въобще, тая процедура не е давала възможностъ да се събиратъ данѣцитѣ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): На процедурата ли се дължи това, или на неизпълнение на длъжноститѣ? Това е отъ значение.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ не искамъ да влизамъ въ подробности. Като ви посочвамъ факти за системата на облагането, която е съществувала, азъ считамъ, че това е достатъчно обяснение, за да си съставите понятие. Но и на Вашия въпросъ мога да отговоря, г. Пждаревъ. На каквото и да се дължи това несъбиране на данѣцитѣ, държавата не е трѣбвало да остави необложени известни данѣкоплатци по 5—6—7 години. На какво се дължи това? Дължи се и на процедурата, и на системата на облагане, и на други причини, които трѣбва да разберете. Нѣма защо да навлизамъ въ повече подробности по този въпросъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Системата можемъ да промѣнимъ, но хората кой ще промѣни?

Министъръ С. Стефановъ: Една голѣма частъ отъ тия фирми, които изброихъ, г. г. народни представители, сж внесли данѣка си въ тѣзи размѣри, които тѣ сж декларирали, но тия размѣри сж много малки. Установяването на данѣцитѣ се е бавило много — причини много: може самитѣ заинтересовани да сж искали отлагането, може и отгоре да се е влияело за отлагане и пр. При такива очебиени факти, които едва ли позволяватъ тая процедура да се нарече система, наложително е да се направи промѣна въ тоя досегашенъ редъ. Колкото и администрацията отгоре да не се рови и контролира общитѣ постѣпления, само поради натрупването на неразгледанитѣ декларации, трѣбвало е да се правятъ проверки, каквито днесъ се правятъ. Азъ мога да ви увѣря, че се работи много уси-

лено въ тия проверки и има вече установени чудновати размѣри за облогъ. Отъ 35 милиона, има случаи до 143 милиона лева на фирма, които милиони подлежатъ на облогъ. Азъ ви посочвамъ само едритѣ факти, които трѣбва да потвърдятъ това положение, отъ което се вижда, доколко държавата не е желала да се търсятъ и събиратъ нейнитѣ приходи. Въ първитѣ си обяснения, които дадохъ, г. г. народни представители, азъ нарекохъ това „известни аномалии, непълноти и несъобразности“. И за да не би да се смѣтне, че съ тия най-невинни бележки пресилвамъ нѣщата, азъ поисквахъ съ тоя малък примѣръ да потвърдя тия мои думи.

Г. г. народни представители! Като имате предъ видъ тия съображения и измѣнитѣ се условия, азъ смѣтамъ, че ще се съгласите, какво измѣнението на тия закони се налага да стане чакъ по-скоро. Понеже пълното измѣнение не може веднага да стане, както това се изисква отъ тѣхъ кои говоривши, азъ смѣтамъ, че тия малки законопроекти, както и другитѣ два-три, които ще следватъ, сж свършено навременни.

Въ критикитѣ, които се направиха, г. Ляпчевъ запитва: е ли време днесъ да се ревизиратъ данѣчнитѣ закони? И си даде отговоръ: не. Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че това мнение е погрѣшно и че повече отъ очевидно е за всички, които чувствувате положението, че измѣнението на данѣчнитѣ закони трѣбва да бѣде днесъ първата работа.

Пониска се да дамъ нѣкои по-конкретни сведения по отношение на приходитѣ, за да се види дали действително има нужда отъ това измѣнение. Азъ считамъ, г. г. народни представители — и затуй не вземахъ много общини сведения по постѣпленията, защото смѣтамъ, че той е единъ много ясенъ въпросъ и нѣма нужда да се подкрепя отъ цифри — какво днесъ постѣпленията отъ данѣцитѣ неминуемо ще бѣдатъ по-малко. Но понеже това се иска, ще Ви дамъ нѣкои сведения. Подчертавамъ, че се правятъ най-голѣми усилия за събиране на данѣци, че всичко туй, което досега мина тукъ като облекчение по данѣцитѣ, не е отъ особено значение. Когато дойдемъ до косвенитѣ, ще видите, че ние имаме въ приходъ по нѣкои пера даже повече, отколкото сме имали до тия измѣнения. Независимо отъ това трѣбва да съобразимъ силно измѣненитѣ днесъ общи условия въ страната. При единъ намаленъ вносъ наполовина, при една консомация намалена съ 30—40%, при пониженъ кредитъ и доверие и пр., при едно аномално положение, което не може и да се сравнява отъ преди 2 години назадъ, азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че приходитѣ, които днесъ се събиратъ, сж единъ резултатъ почти невѣроятенъ, за да се преценятъ усилията, които се полагатъ. Всичко, което се прави като облекчение, не е отъ такова значение, че да засегне силно приходитѣ на държавата; тѣ сж работи по-скоро отъ психологическо значение, отколкото реално, въ смисълъ на нѣкакви стотици милиони загуби, освенъ едното перо, което е доста чувствително — поземелниятъ данѣкъ.

За сравнение въ постѣпленията ще ви дамъ следнитѣ цифри. Прѣки данѣци, срещу предвидени 323 милиона, сж постѣпнали 266 — или минусъ 67 милиона. Тукъ се засѣга главно поземелниятъ данѣкъ. Косвени данѣци — отъ предвидени 1.504.000.000 л. тази година сж постѣпили 1.495.000.000 л. Това е изчислено върху 8 месеца, за тѣщото време. Такси и берии — срещу предвидени 380.000.000 л., постѣпили сж 337.000.000 л. Приходи отъ желѣзници и пристанища — по едно перо, срещу предвидени 39.000.000 л., сж постѣпили 30.000.000; по друго — 102.798.000. Приходи отъ държавни имоти, капитали и стопанства — срещу предвидени 252.000.000 л., сж постѣпили 216.000.000. Приходи отъ заплати на учители — срещу предвидени 189.000.000 л., постѣпили сж 222.000.000 л. Разни приходи — срещу предвидени 229.000.000 л., сж постѣпили 170.000.000 л. Приходи отъ сключени бюджети — срещу предвидени 127.000.000 л., сж постѣпили 131.000.000. Или общо въ осемтѣ месеца, срещу предвидени 4.326.000.000 л., сж постѣпили 4.044.000.000 — или 282.000.000 л. въ по-малко, което значи 7% по-малко въ сравнение съ предшестващата година, вземемо общо.

Нѣма защо да ви цитирамъ другитѣ цифри по отношение на бюджета, защото то е въпросъ на друга материя. Сравнението за предвидено въ бюджета и събрано въ тѣщото време е следното:

Прѣки данѣци — сжщо за 8 месеца — срещу предвидени 450.000.000 л., сж постѣпили 256.000.000; косвени — срещу предвидени 1.710.000.000 л., — сж постѣпили 1.500.000.000; такси и берии — срещу предвидени

436.000.000 л., — сж постъпили 337.000.000; глоби и конфискации — срещу предвидени 50.000.000 л., — сж постъпили 31.000.000 л.; приходи отъ железници и пристанища — по двестъ пера — срещу предвидени 343.000.000 л. — сж постъпили 222.000.000; държавни имоти, капитали и стопанства — срещу предвидени 309.000.000 л., — сж постъпили 252.000.000; за заплати на учители — срещу предвидени 253.000.000 л. — сж постъпили 222.000.000; разни приходи — срещу предвидени 318.000.000 л. — сж постъпили 289.000.000; приходи отъ сключени бюджети — срещу предвидени 126.000.000 л., — сж постъпили 131.000.000. Или срещу 4.000.000.000 л. предвидени — за 8 месеца изчислени — сж постъпили 3.200.000.000 л.; или съ една разлика отъ 18%; или, съ други думи, общо сж постъпили 82% срещу предвидени 100. Не тръбва да се забравя, че въ края на годината обикновено, и специално въ този срокъ, който иде, приходните постъпления сж малко повече, но срещу туй пъкъ и разходитъ при приключването на годината сж повече. Тамъ вече не може да се предсказва. Но по отношение на бюджетните приходи, които сж предвидени, и бюджетните приходи, които сж се събрали, положението не може да бжде по никой начинъ по-лошо отъ това, което досега се очертава — 82% постъпления, 18% недостигъ. И понеже съкращения за административните и обществените разходи общо сж 8%, значи фактически недостигътъ въ приходния бюджетъ е нето 10%.

По прѣките данѣци, г. г. народни представители, считамъ за излишно да ви чета отдѣлни таблици, обаче отъ цифрите се вижда, че постъпленията въ първото полугодие сж били съ 8% повече, отколкото постъпленията въ второто полугодие. Малките намаления се дължатъ на облекчението на земеделските стопани и още на това, че вече много малко трудоваци се откупуватъ.

По плащане данѣка върху занятията. Тукъ има едно леро което ни дава голѣма поука. Отъ около 200 милиона лева облогъ събиратъ се около 96 милиона. Презъ периода отъ 8-тъ месеца, половината постъпления сж отъ тѣй наречения безобложнен данѣкъ, а останалата половина е о облога. Постъпленията отъ данѣка върху занятията сж 50% отъ безобложния данѣкъ, а останалитъ 50% сж отъ облога. Или за този периодъ действителните постъпления отъ този данѣкъ сж къмъ 28%.

Другитъ цифри, за месечните постъпления, не даватъ нищо повече отъ туй, което казахъ общо. Съвършено излишно е да се посочватъ още цифри, за да се види, че действително е наложително да стане измѣнение въ нашитъ данѣчни, фискални закони.

Какви сж съществени измѣнения, г. г. народни представители, въ малкия законопроектъ, който ще има да гласувате? Едно отъ съществени измѣнения е, че съ около $\frac{2}{3}$ отъ данѣкоплатците ще се манипулира по единъ начинъ много по-опростенъ. Тази работа е по-скоро психологическа, фактически си остава пакъ същото положение, защото за тия данѣкоплатци и досега се е процедурало почти по същия начинъ въ облагането, споредъ както данѣчниятъ агентъ носи сведенията въ първата комисиия. По този начинъ ще останатъ декларацията за разглеждане само по голѣмитъ обекти. При всичките пояснения, които се вмѣкватъ въ закона, и при подобренията, които се правятъ, ще може действително да стане данѣкътъ изискуемъ много по-бързо, отколкото досега, и по-правилно да бжде определянъ. Всѣки отъ васъ е данѣкоплатецъ и знае какъ се забавя установяването на данѣците и колко късно тѣ се изискватъ.

Второто съществено измѣнение е премахване данѣчнитъ облаги за индустриалните предприятия и за банцитъ. Начинътъ, по който тия облаги сж били давани по досегашния законъ, правѣше почти невъзможно плащането на данѣци отъ акционерните индустриални предприятия и банцитъ, или пъкъ тѣ сж плащали много малко. Може би ще ми бжде възразено, че може би днесъ банцитъ и предприятията не сж по-добре отъ вчера и че тѣ може би ще бждатъ залоопастени съ този законопроектъ.

Г. г. народни представители! Трѣбва да се разбере, че принципътъ за установяване данѣците на тия предприятия и банки ще бжде малко по-другъ, особено по голѣмия законопроектъ, който ще внесемъ. Въ днешното време, ако чакаме да събираме данѣците по декларирани пѣчалби, които сами данѣкоплатците посочватъ, особено при днешните условия, държавата почти нѣма да събира приходи. Ние сега преминаваме къмъ една друга, комбинирана система. Нагаждаме се споредъ нашитъ условия, заемаме нѣщо и отъ чуждитъ законодателства; но най-важното е, че се съобразяваме съ нашитъ условия и съ огледъ на тѣхъ сме нагодили начина на облагането. Съ редъ обяснителни правилници и окръжни ще бжде поя-

снена цѣлата тая материя и смѣтамъ, че ще имаме несравнено по-голѣми постъпления отъ данѣци отъ тия едри обекти, отколкото досега. Остава да видимъ само дали ще имаме нещастieto да продължи днешното положение на стопанския животъ и дали ще има отъ кого да вземаме. Но това е вече съвършено другъ въпросъ. Ще търсимъ приходи и по нови посоки. Но данѣцитъ, г. г. народни представители, съобразно съ ангажментитъ и предполагаемитъ облаги на предприятията, индустрията, банцитъ и др., ще трѣбва да се платятъ, защото иначе държавата не може да живѣе.

Друга една съществена поправка се прави въ положението, което съществуваше по стария законъ: да се покриватъ пѣчалби чрезъ амортизации на имобилизации, направени въ дадена година. Това се премахва. Ние признаваме, че само 10% отъ пѣчалбитъ могатъ да бждатъ употребени за покриване на амортизацията и смѣтаме, че това е справедливо. Амортизацията 10% е достатъчна. По този начинъ се отнема възможността да се прикриватъ пѣчалбитъ.

Мога да ви посоча единъ много куриозенъ примѣръ съ единъ обектъ — това е Себюнъ — единъ обектъ, който е покривалъ пѣчалбитъ си съ амортизации къмъ 100—200 милиона годишно, обектъ, който е плащалъ на държавата почти нищо. Ето единъ обектъ, който ви соча за примѣръ, за да видите, че досегашното положение е позволявало безъ граница, неопредѣлено, да се прикриватъ пѣчалбитъ и по този начинъ държавата се е лишавала отъ приходи.

Г. Говедаровъ (д. сг): Това е финансова корупция, корупция на финансовата администрация.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Законно е — позволявалъ е законътъ; а щомъ законътъ досега е позволявалъ, това не е корупция.

П. Напетовъ (раб): Това е системата въ България — данѣцитъ да се плащатъ отъ работниците и селянитъ, а богатитъ нищо да не плащатъ. Имаме данни.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Тя втаса, Петко! (Смѣхъ срѣдъ мнозинството)

С. Димитровъ (раб): Не си плащатъ данѣцитъ ония, които искатъ да минаватъ за голѣми патриоти и за добри българи.

Министъръ-председателъ Н. Мушановъ: Следите ли какво става съ данѣцитъ въ Съветска Русия?

С. Димитровъ (раб): Следимъ. Какво става? Работническата класа тамъ не плаща данѣкъ.

Министъръ С. Стефановъ: Прави се и друго нововъведение, съ което се дава възможностъ данѣкоплатците да дадатъ всички сведения още предъ първата комисиия, наедно съ подаването на декларацията и се ускорява преглеждането всички облагания още въ първата комисиия. Предвиждатъ се и срокове за тая целъ и се облекчава съ това значително и провѣрочната комисиия. Така ще се облекчатъ до голѣма степенъ и всички ония, които обжалватъ облаганията предъ Административния съдъ.

Като се взематъ предъ видъ всички останали изяснения, които сж прокарани въ законопроекта, както и поправките, които се искатъ, следъ като бждатъ обсъдени въ комисиията, доколкото сж целесъобразни — азъ считамъ, че законопроектътъ, който е внесенъ, е и целесъобразенъ, и необходимъ за момента. Нѣма защо да се формализираме, дали този законопроектъ е пълненъ или непълненъ и дали той урежда цѣлата материя, дали въобще изчерпва всички ония болни въпроси въ тая областъ или не, по съображенията, които азъ вече изтъкнахъ. Това ще стане въ цѣлостния законъ.

При тѣзи кратки обяснения, г. г. народни представители, които ви дадохъ, азъ смѣтамъ, че въпросътъ е съвършено ясенъ и ви моля да гласувате законопроекта на първо четене, а въ комисиията ще направимъ всички ония поправки, които трѣбва да станатъ. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за данѣка върху приходитъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка втора отъ днешния редъ — първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣките данѣци.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретарь Д. Тотевъ (д): (Прочита заглавието на законопроекта — вж. прил. Т. I, № 18)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ да се счита законопроекта, заедно съ мотивитъ, за четири, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата народниятъ представителъ г. Аврамъ Аврамовъ.

А. Аврамовъ (з): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ за измѣнение на известни членове отъ съществуващия законъ за събиране на прѣжитъ данѣци е отъ важно значение за селското стопанство и ние ще трѣбва да обърнемъ сериозно внимание върху всичкитъ онѣзи измѣнения, които се правятъ съ този законопроектъ.

Въ мотивитъ на законопроекта се казва, че той цели да внесе известни подобрения въ събирането на данѣцитъ и че той билъ изработенъ долу-горе, взетъ отъ чуждитъ законодателства, за да може да даде по-реални резултати.

Въ настоящия законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за събиране прѣжитъ данѣци азъ не виждамъ абсолютно никакъвъ мотивъ, по който може да се иска днесъ, въ настоящия моментъ, да се гласува този законопроектъ, затуй защото нѣма нищо измѣнено отъ стария законъ, а има едни стѣснителни граници, едни стѣснителни срокове, за да се даде възможностъ на държавнитъ бирници часъ по-скоро да събиратъ данѣка, не отъ тамъ, откъдето трѣбва да се събира, а отъ онзи, който нѣма.

Знае се, че правителството въ своята предизборна платформа говорѣше за единъ единственъ данѣкъ — прогресивно-подоходния — но изглежда, че отъ говорене до дѣла има разлика, и не малка, а голѣма разлика, затуй защото не се пристѣпва къмъ осъществяването на този законъ, за да се види какво плаща данѣкоплатецътъ въ тази страна, колко данѣкъ плаща и кога плаща. Както е разхвърлено въ настоящия моментъ данѣчното бреме, дори и самиятъ министъръ на финанситъ каза, че не може да опредѣли, колко данѣкъ се събира отъ данѣкоплатецитъ въ България. А какво следва да стане? Ще трѣбва единъ пътъ завинаги да се разбере, че ще трѣбва да се облагатъ ония слоеве, които могатъ да плащатъ и които сѣ въ състояние да платятъ, а не да се чука и да се бие пакъ брашнениятъ чувалъ, отъ който нищо не може да се вземе. Защо да не се пристѣпни къмъ осъществяване единъ единственъ законъ за данѣцитъ въ България? Защо да не се въведе законъ за прогресивно-подоходното облагане и защо да не се сложи най-сетне единъ минимумъ и единъ максимумъ, къде кой колко може и трѣбва да плати? Не може човѣкъ да си обясни защо така, съ закрѣпване закони и закончета, се върви, а не се пристѣпни къмъ едно сериозно измѣнение на данѣчната система.

Министъръ С. Стефановъ: (Казва нѣщо)

Г. Енчевъ (з): Той не е чель мотивитъ.

А. Аврамовъ (з): Азъ съмъ ги чель. — При сегашното положение, никога селскиятъ народъ не може да знае какво може да плати и колко данѣка плаща. Има срокове. Дойде бирникътъ, а селянинътъ не знае кога е срокътъ. Трѣбва да плаща глобата; три дена да минатъ, той си плаща глобата. И виждаме въ новия законопроектъ, че глобата си остава сѣщата, а освенъ това се поставя на месецъ и една друга глоба отъ 1½% лихва. Или то значи на 100 л. за година данѣкоплатецътъ ще трѣбва да плати, ако закѣснѣе, освенъ своята глоба, още и 18 л. лихва.

Министъръ С. Стефановъ: Не е вѣрно, г. Аврамовъ. 1½% е за она данѣкъ, който данѣкоплатецътъ самъ декларира, значи, което може да плати; за другитъ данѣци е 1%.

А. Аврамовъ (з): Въ настоящия законопроектъ се вижда, отъ измѣненията, които сѣ направени на съществуващия законъ за събиране на прѣжитъ данѣци, че данѣкътъ за овцетъ и козитъ си остава сѣщиятъ, както досега се е събиралъ. Не зная г. министърътъ дали е ходилъ по селата и дали знае какво е положението на селския стопанинъ. Но не може да се остави единъ данѣкъ, какъвто е бегликътъ, да се събира такъвъ, какъвто селянинътъ не може да го понесе и не може да го плаща.

Откъде ще вземе селянинътъ да плати данѣка бегликъ, когато днесъ овцата се продава 60—70 л.р. Ами като се направи смѣтка, вижда се, че това е невъзможно. Та този добитѣкъ нѣма ли своитъ разходи? Той нѣма ли пастиръ, нѣма ли всичко онуй, което като на живъ инвентаръ си смѣта единъ домакинъ въ своя загуба? Тамъ не се смѣта, тамъ не се гледа. Ще трѣбва да плати селянинътъ при старото положение данѣка бегликъ за овце и кози — една грѣшка, която, вѣрвамъ, въ комисията ще се изправи. Защото нека се разбере: не може да плати данѣкъ селянинътъ, който има 5 овце. Трѣбва да го събирашъ въз основа на онази цена, която има добитѣкътъ сега. Спаднали сѣ продуктитъ на селското производство до най-низката точка. Не бива да оставяме тежеститъ върху гърба на селянина затуй, защото той не ще бѣде дееспособенъ да плати своитъ данѣци. А щомъ не може да ги плати, бирниците ще бѣдатъ принудени да го екзекутиратъ и да му продаватъ чергитъ.

Въ предложението и сега законопроекта за измѣнение и допълнение на нѣкои членове отъ сѣщия законъ, въ § 2, относно чл. 16, алинея втора на забележката, се казва: (Чете) „Данѣкътъ върху овцетъ и козитъ се плаща доброволно: въ градоветъ до 15 юний, а въ селата — въ два дни отъ първото идване на бирника следъ 15 априлъ“. Отъ досегашната практика се вижда, че тия срокове сѣ опредѣлени погрѣшно. Представете си, че на 15 априлъ идва бирникътъ да събира данѣка върху овцетъ и козитъ, а селянинътъ не е продалъ нищо отъ стадото си. На нѣкои мѣста може на 15 априлъ да се продаде приплодътъ отъ стадото — агнетата, обаче въ Северна България не можешъ да продадешъ агнета по-рано отъ 25—30 юний. Тогава откъде ще вземе селянинътъ да си плати беглика на бирника, като не е продалъ нищо — нито агнета, нито вълна? Ясно е, че въ такъвъ моментъ, като не може селянинътъ да намѣри срѣдства да плати данѣка си, бирникътъ ще бѣде принуденъ, понеже срокътъ е два дена, да го екзекутира, като продаде производството му на публична продажба на безценица.

Споредъ мене, а такава е желанието на българския народъ, би следвало да се опредѣли по-подробно кой какъвъ данѣкъ ще трѣбва да плати. Не трѣбва на единъ сиромашъ, който има 5 овце или 1 коза, които едвамъ ги издържа, да му продаватъ чергитъ, защото не си е платилъ данѣка. Ще трѣбва да се каже въ закона, до колко декари като притежава и до колко овце като има, не може да плаща данѣкъ и надъ колко — може да плаща. Иначе ние ще тѣпчимъ на едно мѣсто, безъ да получимъ ония резултати, които се очакватъ.

Съ § 6 отъ законопроекта се прибавя забележка втора къмъ чл. 37 отъ закона, въ която сѣ изброени околнитъ, пострадали миналата година отъ природни стихии, отъ природни бедствия, но не виждамъ вписана околнята, отъ която азъ изхождамъ, въпрѣки че тукъ азъ настояхъ да бѣде поставена и тя, защото официалнитъ данни говорятъ, че житното производство въ тая околня е пострадало до 85—90%. Не знамъ защо не се е обърнало сериозно внимание на това, да се включи и тази околня. Споредъ мнѣ, по-право ще бѣде да се изхвърли тази забележка втора, като веднѣжъ завинаги въ закона се каже, че се подпомагатъ всички пострадали населени пунктове въ цѣла България, когато се установи, че тѣ действително сѣ пострадали. Тѣй, както е сега законопроекта, изброяватъ се известни пострадали околии, може би идущата година ще бѣдемъ принудени пакъ да го измѣняваме, за да включимъ и други нѣкои околии, които ще бѣдатъ пострадали. По този начинъ ще бѣдемъ принуждавани постоянно да измѣняваме закона, за да вписваме въ него нови и нови пострадали населени пунктове. Ето защо азъ настоявамъ, вмѣсто да се изброяватъ имената на пострадали околии, да се каже, че се подпомагатъ всички пострадали населени пунктове, когато се установи, че тѣ сѣ пострадали, за да се ликвидира веднѣжъ завинаги сѣ този въпросъ и да се осигури подкрепата на пострадали околии. Иначе, както се прави сега, да се изброяватъ пострадали околии, не се разрешава тѣй, както трѣбва, въпросътъ за подпомагане на пострадали околии отъ природни стихии, отъ природни бедствия.

Казъ се и по-рано, че пострадали околии сѣ подпомагнати отъ държавата. Околнята, отъ която азъ изхождамъ и която е извънредно много пострадала, не само че не е подпомагната отъ държавата, защото не е била съ министерско постановление призната за пострадала, ами днесъ въ нея има форменъ гладъ, хората тамъ гладуватъ. Оня денъ при менъ се явиха нѣколко души и ми казаха: „Гарантирай ни да отидемъ да си вземемъ царевница, да

ядемъ“. Не че тия хора сж нѣмали, имали сж, но бедствието ги е грозно унищожило и сж принудени сега да взематъ царевица по 16 л. крината, за да ядатъ; и тѣ нѣматъ срѣдства да си купятъ, а искатъ да имъ се гарантира, за да си осигурятъ прехраната за известно време. Питамъ ви азъ васъ, г. г. народни представители, какъ ще подпомогнемъ това бедствуващо население, когато сме още м. януарий, а до новата реколта има 6 месеца? Или пъкъ ние ще си затваряме очитѣ предъ действителността и когато видимъ, че нещастieto иде, тогазъ ще се чудимъ какво да правимъ! А никой не отрича, че гладътъ е най-лошиятъ съветникъ, че за гладния стомахъ предѣлъ на размишленията нѣма, нито на това, какво би следвало да направимъ.

Ето защо азъ настоявамъ — и по-рано съмъ го искалъ — да подпомогнемъ населението въ пострадалитѣ мѣстности, защото положението е неударжимо. Вие знаете, че въ настоящия моментъ бирникътъ ходи и събира котлитѣ и чергитѣ на ония, които дори нѣма съ какво да се нахранятъ и ги продава на безценница. Имаше случай въ сжщата околия: взелъ царевица, откарва я на тържището, дадатъ му 12 л. за крината, връща царевицата обратно, защото сж получената сума не може да плати само наема на колата. А предъ общината натрупани на купъ черги и котли. Не е виноватъ този, който ги събира, който екзекутира, защото нареждането е такова. Ако той не изпълни нареждането, като служащъ, ще загуби хлѣба си. Бива ли да си затваряме очитѣ предъ тази действителностъ? Ние като-че-ли нищо не виждаме, като-че-ли за нищо не се интересуваме. Не може общественитѣ да си затварятъ очитѣ при бедственото положение на пострадалитѣ мѣстности. Дайте да се проникнемъ отъ съзнанието. . . .

С. Димитровъ (раб): Вълкътъ ли ще се проникне отъ съзнанието да не изаде агнето?! Ако ти мислишъ и мислещъ за гладнитѣ, ти нѣмашъ работа тамъ. (Сочи мнозинството) Трѣбва да дойдешъ тукъ, подъ знамето на единния фронтъ.

Д. Влаховъ (з): Той (Сочи А. Аврамовъ) е българинъ.

С. Димитровъ (раб): А вие не сте българи.

Д. Влаховъ (з): Вие сте руси.

А. Аврамовъ (з): Азъ съжалявамъ, че г. министърътъ на финанситѣ отжествува, когато се разисква този въпросъ. Той е длъженъ да стои тукъ — неговъ законопроектъ се разглежда. Утре-другиденъ вие ще празнувате Рождество Христово, ще си отидете по топлитѣ домове и ще се нахраните, обаче има маса свѣтъ, който гладува, който не знае какво е ядене. Вие не съзнавате, какво е положението — ние не можемъ да се върнемъ въ околнитѣ си! И когато се разисква единъ таквъ въпросъ, азъ виждамъ българския Парламентъ. . . .

Х. Статевъ (д. сг. Ц): Празенъ.

А. Аврамовъ (з): . . . празенъ. Нѣма интересъ, затова защото получаваме по 12.000 л. и си гледаме кефа! А народътъ ни е пратилъ тукъ да защитаваме неговитѣ интереси. Азъ виждамъ банкитѣ на министритѣ праздни, никой не се явява тукъ. Защо? Не знаемъ. А всичко това, което става, става за смѣтка на чичо.

С. Мошановъ (д. сг.): И за смѣтка на моя ничо става.

А. Аврамовъ (з): Въ § 9, съ който се измѣня чл. 50 отъ закона за събиране прѣжитѣ данъци, се казва, че градскитѣ общини сж длъжни непременно да предвиждатъ срѣдства почее за единъ помощникъ данъченъ агентъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Дѣловодителъ.

А. Аврамовъ (з): Научно не мога да го кажа, азъ го казвамъ така, както азъ зная.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Който да води смѣткитѣ на бирника.

А. Аврамовъ (з): Ще дойдете Вие да кажете. — Защо ще трѣбва да се предвиждатъ суми? Вие ще искатъ отъ ония, който нѣма какво да яде, да предвижда срѣдства за издръжката на още единъ бюрократъ въ селото. Защо? За да увеличите бюрократията, да създадете мѣсто на

нѣкой „нашъ“. Селото не може да плаща досегашнитѣ си данъци, селянинътъ не може да се издържа, а вие ще създавате сега нови служби, ще събирате нови данъци! Не може тъй, г. г. народни представители. Ако направите справка за постѣпленията отъ данъци презъ последнитѣ 3—4 години, вие ще видите, кой е носилъ данъчнитѣ тежести у насъ, ще видите, кой е плащалъ и кой не е плащалъ, ще видите, кои данъкоплатци сж били добросъвестни и кои не. Ако направите тая справка, вие ще видите, че всичко онова, което е въ село, което е тамъ долу, си е плащало данъка. Но вие ще констатираме и друго едно обстоятелство, което твърде лошо говори за ония, които иматъ милиони и не си плащатъ данъцитѣ. Вижте само въ София, за последнитѣ 5—6 години какво не е платено. Ако направите тая справка, вие ще видите, каква рѣзка граница има между едното и другото население въ България. Кой законъ ви позволява на оня тамъ долу да продаватъ котлитѣ, да продаватъ чергитѣ, всичко, безъ което той не може да живѣе, за да събирате отъ него данъка, а онзи, който охолствува, да не го закачате, да не му събирате данъцитѣ? Ето ти една разлика. Когато дойде бирникътъ да иска данъкъ въ село, той казва на чичо: „Ти си българинъ, ти имашъ държава, ще плащашъ“. Когато, обаче, бирникътъ отиде при богатия, да иска отъ него данъкъ, богатиятъ се бие въ гърдитѣ и казва: „Азъ съмъ патриотъ, мене законътъ не ме закача, иди вземи отъ оня тамъ, който е долу, защото държавата е неговата“. Но когато дойде селянинътъ да се намѣси въ управлението, тѣзи, които прашатъ бирника при него, казватъ: „Селянинътъ е простъ, той не може да нареди хубаво администрацията и всички институти, които трѣбватъ, за да се уреди тая страна“.

Г. министърътъ на финанситѣ въ § 11, съ който се измѣня чл. 52, казва така: (Чете) „Военниятъ данъкъ, наложенъ на младежитѣ мюсюлмани, се гарантира съ недвижимитѣ имоти на обложенитѣ и съ ония на родителитѣ имъ“. Азъ не знамъ защо се прави тази разлика между гражданитѣ на държавата. Азъ не мога да си обясня защо става това. Та не сте ли, г-да, живи свидетели и съвременници на войнитѣ, които минаха? Кажете ми, мюсюлманскиятъ народъ не отби ли своята военна тежоба наравно съ другитѣ граждани на държавата, не плати ли той своитѣ данъци, не изпълни ли той всичко онова, което държавата иска отъ него? Защо тогазъ ще дѣлите тоя мюсюлманскиятъ народъ отъ българския? Мюсюлманитѣ, които живѣятъ въ нашата държава, не участваха ли въ войната? Ами че тѣ дадоха убити, дадоха ранени, инвалиди И азъ тукъ считамъ за свой дългъ да кажа, че мюсюлманитѣ нѣматъ нито единъ дезертьоръ отъ армията. Защо тогава ще искате, г. министре, военниятъ данъкъ на младежитѣ мюсюлмани да се гарантира съ недвижимитѣ имоти на обложенитѣ и съ ония на родителитѣ имъ? Ами че вие знаете много добре, ако нѣкой мюсюлманинъ иска да се изсели отъ България, да отиде въ Турция, той не може да направи това, докато не ликвидира съ всичкитѣ си задължения тукъ. Следователно, неумѣстно е това положение, което се създава съ настоящия законопроектъ. Българската конституция никогата не е дѣлила гражданитѣ на държавата на иновѣрни и правовѣрни. Всички граждани, по конституцията въ нашата държава, сж равни предъ законитѣ и еднакво отговарятъ предъ тѣхъ. Дѣлежъ не бива да правимъ. Не бива да се съмняваме въ мюсюлманското население, че не е добъръ данъкоплатецъ.

Г. г. народни представители! Казвамъ: ние ще трѣбва да изоставимъ досегашния начинъ на събиране на данъцитѣ, и ще трѣбва да минемъ непременно къмъ една по-усъвършенствувана форма, защото, въведемъ ли прогресивно-подоходния данъкъ, вие ще видите тогазъ, че който има, ще плаща, а който нѣма, нѣма да плаща. Въ настоящия моментъ не е така: сега плаща и оня, който има — и може би той плаща най-малко — и оня, който нѣма, като той плаща повече. Нѣма нужда да се цитиратъ цифри въ онова време, когато сжществуваше прогресивно-подоходниятъ облогъ, за да видите кои какво плащаха и даваха. Изглежда, че на онѣзи хора следъ 9 юний не имъ се хареса тази данъчна система и тѣ я измѣниха. Иначе не може да се обясни защо стана това — защото бѣха за сегнати съ този прогресивно-подоходенъ облогъ онѣзи, които най-много имаха, заради това стана чѣлото измѣнение на данъчната система. Заради това българскиятъ народъ въ своето болшинство по стѣди и междани вече вика и протестира и иска да се въведе прогресивно-подоходното облагане, за да олекне на оня, който не може да плаща.

Нѣкой отъ земеделцитѣ: Той казва да нѣма данъци.

А. Аврамовъ (з): Може да нѣма данѣци, но трѣбва да знаете, че когато създавате този законъ, може да дойде моментъ да нѣма нѣкой възможност да си плати данѣка. Оня, който не може да живѣе и да се нахрани, не може да го накарашъ да плаща данѣци! Ще трѣбва да се разбере единъ пътъ завинаги, че не можешъ да искашъ отъ оня, който нѣма, а ще вземешъ отъ оня, който има. Това е естествениятъ законъ, това е законътъ на природата — оттамъ, откъдето има, ще се вземе; това е християнскиятъ законъ — оттамъ, откъдето има, ще се вземе, оттамъ, откъдето нѣма, нѣма да се вземе. Какво чакате? Настоящиятъ законопроектъ за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитъ данѣци цели само какъ да може частъ по-скоро да се екзекутиратъ данѣкоплатитѣ и да се събератъ данѣцитѣ. Азъ не отричамъ плащането на данѣцитѣ — нека да не бѣда криво разбиранъ — но искамъ да се взема оттамъ, откъдето има. Дайте, г. министре, единъ законопроектъ за прогресивно-подоходното облагане и следъ това ще видимъ, има ли честни платци въ тази страна или нѣма. Не се ли прокара такъвъ законъ, ние само ще приказваме, но нищо не ще да свършимъ.

Азъ апелирамъ къмъ народното представителство — за съжаление, бошинството е навънъ да си гледа кефа (Смѣхъ), а не тукъ да защитава интереситъ на народа, който го е изпратилъ — апелирамъ къмъ неговото съзнание: нека се проникне отъ важността на момента, нека най-после да пристѣпимъ къмъ по-други реформи за събирането на данѣцитѣ, като въведе прогресивно-подоходното облагане.

Моля и г. министра да изхвърли отъ § 6 на настоящия законопроектъ забележка II къмъ чл. 37, като, вмѣсто да се споменаватъ имената на пострадалитѣ околии, да се каже единъ пътъ завинаги, че стопанитѣ отъ пострадалитѣ населени пунктове се ползватъ отъ покровителството на закона за подпомагане на пострадалитѣ отъ обществени бедствия. Иначе не може законътъ да постигне целта си, затова защото въ настоящия моментъ има мѣста, където хората масово гладуватъ, и нѣма никаква помощъ за тѣхъ отъ държавата, и понеже тѣзи мѣста не сѫ признати за пострадали, бирниците продаватъ на хората всичко, което иматъ.

Най-сетне дайте да внесемъ една справедливостъ, дайте да погледнемъ и къмъ оня, който не дряжда, дайте да погледнемъ и къмъ оня, който не допива и не доспива, който денонощно работи и пакъ не може да се нахрани. Дайте най-сетне да се разбере, че нашето назначение е да създадемъ по-носни условия за ония, които сѫ ни пратили тукъ. Не създадемъ ли тѣзи условия, ние ще бѣдемъ проклинати отъ тѣхъ, затова защото тѣ изнемогватъ вече. Тѣ сѫ престанали да сѫ живи същества; 5—6 месеца има до новата реколта, а ние виждаме, че въ пострадалитѣ отъ бедствия околии хората днесъ сѫ гладни. Днесъ хората чакатъ да взематъ царевича съ лихва и да се нахранятъ. Ще хранятъ гладнитѣ си стомаси 6 месеца съ царевиченъ хлѣбъ! Можете ли да си представите, какво е положението на онзи народъ, който е пострадалъ? Най-малкото, което трѣбваше да направи правителството за тия поне много пострадали околии, бѣше да облекчи положението имъ, като отсрочи събирането на данѣцитѣ, съгласно съществуващитѣ закони. Обаче ние виждаме, че и това се не прави. Изглежда правителството къмъ едни се отзовава като същинска майка, а къмъ други се отзовава като мащеха.

Ето защо моятъ апелъ къмъ васъ е: дайте да подпомогнемъ на пострадалитѣ, затуй защото чашата на търпението може да се препълни и, когато се намѣримъ предъ по-страшни моменти и страшни времена, ние може би ще се чудимъ защо сѫ дошли тѣ. Нека да лѣкуваме раната, докато не е гангренисала още. Съ какво ние подпомогнаме пострадалитѣ околии? Съ какво тѣ се отплатиха на държавата въ разстояние на 50 години, откако се освободи България? Не си ли платиха кръвния данѣкъ, не си ли платиха всичко, каквото държавата искаше отъ тѣхъ? Всичко сѫ дали, всичко е взето отъ тѣхъ и сега, когато единъ пътъ тѣ искатъ да имъ се подпомогне при нещастното положение, въ което се намиратъ, да нѣма кой да имъ подпомогне. Не знамъ дали има човѣшко сърдце да не трепне въ настоящия моментъ, като си представи какво е положението на гладния, какво е положението на неговото семейство! Не знамъ дали ще има човѣшка съвестъ, която да не се покрусн отъ положението, въ което се намиратъ тия хора отъ пострадалитѣ околии! Кога ние ще имъ подпомогнемъ, кога ние ще имъ дадемъ? Ще трѣбва да имъ дадемъ точно въ момента, когато тѣ се нуждаятъ. Всяка реформа, дадена късно, е както лѣкарство, дадено на болника въ предсмертния му часъ — то не дава никакви резултати. Дайте да нахранимъ гладния, дайте да облѣчемъ голия, нека бѣдемъ хора и изпълнимъ задължението си като народни избраници! Не дадемъ ли, ние ще бѣ-

демъ прокълнати отъ тоя народъ, затуй защото той ни е изпратилъ тукъ само да защитаваме неговитѣ интереси. Като тѣй много вземаме отъ него, дайте сега да му помогнемъ!

Апелирамъ и къмъ г. министра на финанситѣ, въпрѣки че него го нѣмаше тукъ, да си вземе бележка отъ направенитѣ отъ менъ бележки по законопроекта и въ комисията да се направятъ нуждитѣ поправки, особено като се прибави единъ членъ за пострадалитѣ околии, или пострадалитѣ мѣстности въ даденъ населенъ пунктъ, тогава, когато пострадатъ презъ дадена година. Дано не дава Богъ да пострадватъ, но нещастията идватъ, тѣ се редятъ.

Азъ завършвамъ съ апела: проникнете се отъ момента, който преживяваме, за да не бѣде късно и да бѣдемъ изненадани отъ събития, които може би въ утрешния день ще се чудимъ какъ да ги предотвратимъ. Моятъ апелъ е този: да се измѣни цѣлата данѣчна система, като се даде възможностъ на бедния да се нахрани и облѣче. Това ще стане, като се въведе прогресивно-подоходното облагане, като се вземе отъ оня, който има. Иначе ние не ще изпълнимъ задължението, за което сме изпратени тукъ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата народния представител г. Трайко Христовъ.

Т. Христовъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Както всички закони на Народния блокъ, гласувани досега, ако щете, и законитѣ, гласувани досега отъ всички буржоазни партии, сѫ продиктувани отъ единичката целъ — да защитаватъ изключително класовитѣ интереси на буржоазията. Че това е така, се вижда и отъ настоящия законопроектъ, който е представенъ тукъ на разглеждане.

Г. г. народни представители! Измѣненията, които се правятъ съ настоящия законопроектъ, иматъ сѣщо така единичката целъ — да покровителствуватъ буржоазията. Това се вижда и отъ чл. 19 на сѣщия законопроектъ. Самъ г. министърътъ на финанситѣ констатира, че причината за неизплащането на данѣцитѣ се дължи най-главно на това, че досегашната система предвижда глоби. И за да бѣдатъ принудени данѣкоплатитѣ да изплащатъ своитѣ данѣци, г. министърътъ на финанситѣ предвижда въ чл. 19 една санкция, споредъ която неплатенитѣ данѣци ще бѣдатъ облагани съ лихви. Констанцията, направени отъ г. министра на финанситѣ именно по този чл. 19, азъ ще кажа, че сѫ правилни, обаче тѣ сѫ правилни само за буржоазията, само за капиталистическата класа. Защото, г. г. народни представители, ако има нѣкой да не плаща данѣци, ако има нѣкой, който да дава паритѣ си подъ лихва, това е именно буржоазията, това е капиталистическата класа въ лицето на банкеритѣ, индустриалитѣ, кулацитѣ и т. н. Тѣ сѫ именно хората, които иматъ пари въ излишѣкъ и ги даватъ подъ лихва. Обаче г. министърътъ на финанситѣ въ своитѣ мотиви къмъ законопроекта на чл. 19 казва, че по сѣщитѣ причини не плащали данѣцитѣ и беднитѣ трудящи се маси, беднитѣ работници, селяни, занаятчии и т. н. Вѣрно ли е, че по сѣщитѣ причини не плащатъ данѣцитѣ си и работницитѣ? Не е вѣрно, затуй защото вие всички признавате, че работницитѣ не само нѣматъ пари да ги даватъ подъ лихва, но днесъ фактически гладуватъ.

Министъръ К. Муравиевъ: Това не е казано отъ министра на финанситѣ.

Т. Христовъ (раб): То не е казано отъ министра на финанситѣ, но така се подразбира. Щомъ като вие определите да се плащатъ лихви на закъснѣли данѣци, тукъ се разбира, че тѣзи лихви трѣбва да понасятъ и трудящитѣ се маси. Подъ този еднакъвъ знаменателъ, казвамъ, се поставятъ и трудящитѣ се маси, които нѣматъ хлѣбъ да ядатъ. Обаче днесъ, когато ние констатираме, че трудящитѣ се маси изнемогватъ, че тѣ нѣматъ нито петъ пари въ джоба си, че днесъ тѣ ходятъ безработни, вие искате и тѣхъ да наредите подъ този знаменателъ, искате да изкарате, че и тѣ по сѣщитѣ причини не искатъ да плащатъ данѣцитѣ си. Това е именно, така да се каже, буржоазната справедливостъ, която иска да третира и милионера, и капиталиста, и индустриалеца, и банкера наравно съ работника.

Г. г. народни представители! Азъ съмъ ималъ случай да слушамъ тукъ, отъ тази трибуна, ораторитѣ на всички почти буржоазни партии, които сѫ признавали публично, както тукъ, въ Парламента, тѣй и вънъ, на публични събрания, че днесъ положението на работницитѣ е тежко, че днесъ положението на селянина е още по-тежко, поради това, че той нѣма пари да си купи нито газъ, нито киригъ,

ните най-малката покънина, за да посрещне най-елементарните свои нужди. Е добре, щом като вие правите тази констатация, че днес работническата класа изнемогва, че тя е във безработица, щом като правите тези признания, че тя буквално гладува, мизерствува, защо тогава вие не се съгласихте да я освободите от данъци? Не е ли това единъ абсурд, една гольма безмислица, да искате да ти плаща данъци този, който предварително ти си признал, че не е във състояние и че няма никаква възможност да плати данъци? Ясно е, че буржоазията по този начин иска да прехвърли тежестите върху гърба на работническата класа.

Към законопроекта има една разпоредба още, с която се прави уж известно облекчение на данъкоплатците; това е 10% отстъпка на онъзи данъкоплатци, които ще се съгласят да платят своя данък на първия срок. Обаче кои сж тия данъкоплатци, които ще могат да се възползват от тази именно наредба на законопроекта, да имъ се направи отбивъ 10% отъ данъка? Отъ тази разпоредба ще се възползва пакъ буржоазията, пакъ едритъ банкери, капиталисти, кулаци индустриалци и т. н., защото тѣ сж именно хората, които иматъ възможност да използватъ тази наредба на законопроекта и да платятъ данъка си на първия срокъ, за да имъ направятъ отбивъ 10% отъ тѣхнитъ данъци. Обаче отъ тази наредба въ никой случай не ще може да се възползува работническата класа, бедното селячество, заради туй, защото то не е във състояние да плати никакви данъци, заради туй, защото то се намира въ гольмо бедствие. И затова, вмѣсто то да се възползува отъ тази наредба на закона, ние ще имаме едно положение, щото днешното правителство, па и всѣко друго буржоазно правителство, да прати бирника-екзекуторъ, за да продаде на селянина, на работника, на бедния занаятчия и последнитъ останки отъ неговия имотецъ заради данъците!

Че действително днешнитъ закони покровителствуватъ изключително само буржоазията, това се вижда още и отъ данъчнитъ тежести, които днес сж наложени и се плащатъ отъ данъкоплатците. Това може да се констатира най-добре отъ размѣра на косвенитъ и прѣкитъ данъци. Докато при текущия бюджетъ ние имаме едно увеличение на косвенитъ данъци съ 21 милиона лева повече, отколкото миналата година, докато косвенитъ данъци сж гольми, отъ друга страна ние виждаме, че прѣкитъ данъци, съ които буржоазията претендира, че изключително тя се облага, сж извънредно малки. Обаче и това не е вѣрно, че само буржоазията се облага съ тѣхъ. Днес прѣкитъ данъци съставляватъ едва 7% отъ държавния бюджетъ, докато косвенитъ данъци съставляватъ 41%. Отъ това се вижда, че действително днес тежеститъ лежатъ изключително върху гърба на работническата класа. Буржоазията фактически не плаща данъци, затуй защото тя днес, като господстваща класа, живѣе на гърба на работническата класа. Буржоазията изскуква чрезъ жестока експлоатация принадена ценностъ отъ работническата класа, като не заплаща труда на работническата класа. По тия причини тя живѣе отъ печалбитъ, изсмукани отъ гърба на работниците и селянитъ. И доколкото тя е принудена формално, тѣй да се каже, по законъ, да плаща известни данъци, тя тѣзи данъци ги плаща отъ печалбитъ, изтръгнати отъ гърба на работническата класа. Буржоазията дава като данъци само една малка частъ отъ печалбитъ, които тя взема отъ гърба на работниците.

Г. г. народни представители! Тукъ преди нѣколко месеци, когато се гласуваше бюджетътъ на държавата, се направиха известни маневри отъ страна на блоковото правителство съ премахването на поземелния данъкъ. Тукъ се вдигна гольма аларма, какво, че като се премахва поземелниятъ данъкъ, ще се облекчи положението на трудящето се селячество и въобще на работническата класа. Обаче това бѣше една гольма демагогия отъ страна на блоковото правителство, за да засили още повече своята офанзива, като прехвърли още повече тежеститъ върху гърба на работническата класа. И действително, ние бѣхме свидетели, че не следъ много време се увеличиха още повече косвенитъ данъци. Поземелниятъ данъкъ се премахна само заради това, защото фактически не постѣпваше. Миналата година бѣше предвидено да постѣпятъ отъ поземеленъ данъкъ 350.000.000 л., обаче постѣпиха само 92 милиона лева. Само поради тая причина, че трудящитъ се маси сами се освободиха отъ този данъкъ, новото правителство бѣ принудено да премахне тоя данъкъ за една година. Обаче за смѣтка на това то веднага прехвърли още по-гольми тежести върху гърба на работническата класа, като увеличи косвенитъ данъци — акциза върху кибрита и солта — и като въведе хлѣбнитъ марки,

съ които се обременява изключително работническата класа и бедното трудяще се селячество.

Г. г. народни представители! Констатирайки, че и настоящиятъ законопроектъ на г.министра на финанситъ не донася никакви облекчения за работническата класа, ние заявяваме, че няма да гласуваме за него. Ние ще гласуваме за такъвъ законопроектъ, съ който трудящитъ се маси ще бждатъ освободени отъ всѣкакви данъци, съ който беднитъ занаятчии и бедното селячество ще бждатъ освободени отъ всѣкакви данъци, съ които се въвежда системата на прогресивно-подоходното облагане изключително на икономически силнитъ. За такъвъ законопроектъ ще гласуваме ние. Обаче ние знаемъ, че днешното блоково правителство, па и което и да е буржоазно правителство въ бждеще, не ще бжде въ състояние да създаде такъвъ законопроектъ, съ който да освободи трудящитъ се маси отъ данъчни тежести. Ние знаемъ, че това ще може да направи само едно работническо-селско правителство. Само то ще може да облекчи отъ данъчни тежести трудящитъ се работници и селяни. За такова правителство ще се борятъ всички трудящи се маси. (Ржкоплѣскания отъ работниците)

Председателстващъ Н. Захариевъ: Други записани оратори няма.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Искамъ думата.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): Г. г. народни представители! Мотивитъ, които даде г. министърътъ за приемане законопроекта за измѣнение закона за данъка върху приходитъ, важатъ и за законопроекта, който сега разглеждаме. Можемъ всички да се съгласимъ съ г. министра, че държавата трѣбва да живѣе, че, за да събере срѣдства, тя е принудена да търси разни пѣтища и начини, обаче Народното събрание не може да не подчертае — защото не всѣкогажъ Народното събрание може да сподѣля разбиранията на единъ министъръ на финанситъ, толкова повече, когато той е загриженъ изключително за уреждане смѣтитъ на фиска — че пѣтищата, които финансовата властъ ще избере, начинитъ, които ще възприеме за събиране приходитъ по държавния бюджетъ, трѣбва, преди всичко, да не задрѣстватъ пѣтищата на народното стопанство, пѣтищата на производителитъ, пѣтищата на данъкоплатците. Държавата, която ще трѣбва да живѣе, ще трѣбва да разбере, че не може да живѣе, ако не живѣятъ данъкоплатците, ако онѣзи, които създаватъ облагатата материя, не сж оставени свободни и спокойни въ тѣхнитъ грижи да създаватъ блага.

Азъ искахъ да подчертая тѣзи мисли, защото виждамъ, че и въ този законопроектъ, по който нѣ може много да се говори по принципъ, защото не засѣга принципъ, а прави само едни измѣнения въ закона за събирането на прѣкитъ данъци, все пакъ два принципа личатъ въ него, които ще трѣбва веднѣжъ завинаги да се отхвърлятъ отъ Народното събрание.

Първиятъ принципъ е да се гледа на данъкоплатеца, като на единъ недобросъвѣстенъ длъжникъ къмъ държавата. Г. г. народни представители! Вие всичкогъ имате пълно основание да считате българския гражданинъ не само за изправенъ данъкоплатецъ, но и за много добросъвѣстенъ въ своитъ задължения къмъ държавата. Може г. министърътъ да ни чете списъкъ на хиляда, на две хиляди, може би на три хиляди данъкоплатци, които могатъ да бждатъ посочени като недобросъвѣстни платци, но това не сж българскитъ данъкоплатци въ тѣхната широта. И трѣбва да се признае, че макаръ и много пѣти предъ българския данъкоплатецъ, особено предъ селянина-данъкоплатецъ, да се правятъ агитации, малко отрицателни за неговитъ задължения къмъ държавата, той е оставалъ съ съзнанието, че тежестта на поддръжката на българската държава лежи върху неговитъ плещи, и той съ стоицизмъ понася тази тежестъ и много добросъвѣстно изпълнява задълженията си къмъ държавата. Ако нѣкога той не се отзове на поканата на бирника, ако не се издължи въ опредѣления въ закона срокъ, то е само затова, защото се намира въ невъзможностъ да се издължи. Азъ бихъ искалъ фискалната администрация да третира българския данъкоплатецъ като добросъвѣстенъ и съобразно съ това отношение къмъ него да нагажда фискалнитъ закони. И азъ бихъ молилъ комисията по Министерството на финанситъ така да погледне на отношенията на фиска къмъ българския данъкопла-

тец и съобразно съ това отношение да нагоди този законопроект.

Г. г. народни представители! Азъ бихъ желалъ да подчертая и друго едно постановление въ законопроекта. Когато данъкоплатецътъ по погрѣшка внесе повече отъ онова, което е длъженъ да внесе, държавата като че гледа, дано нѣкакси въ известенъ срокъ да не забележи данъкоплатецътъ, че е надплатилъ, за да може да остане надплатената сума въ държавната хазна. Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че поне това Народно събрание трѣбва да подчертае, че когато е станало събирането на повече данѣкъ, отколкото дължи данъкоплатецътъ, дългъ е на държавната администрация, която единствена може да знае при сегашното положение на нашето данъчно смѣтководство дали данъкоплатецътъ е платилъ повече или не, тя да го прикани да получи надвзетата сума, да не чака отъ него инициатива, защото много добросъвестни данъкоплатци, както и най-невежитѣ, ще попаднатъ подъ ударитъ на това постановление на закона — изминали две години, не потърси надвзетата сума, тя отива за въ полза на хазната. И много пѣти, безъ да знае данъкоплатецътъ, че е платилъ повече отъ задължението си, ще остане съ съзнанието, че е платилъ повече отъ онова, което е длъженъ да плати. А, г. г. народни представители, вие знаете, че данъкоплатецътъ днесъ — и не само днесъ, това ще бѣде и утре — мѣчно може да знае точно какво той дължи, и плаща онова, което му се поиска. Щомъ е платилъ това, което му се поиска, не бива да се оставя той да иска да му се повърне надвзетото. Положението на държавната администрация въ случая трѣбва да се счете като положение на една администрация, която редовно води смѣткитѣ си и добросъвестно желае данъкоплатецътъ да не плати повече отъ онова, което е длъженъ да плати.

Ето защо азъ смѣтамъ, че въ комисията ще се прокара задължението за администрацията да върне сумата, която е надплатилъ данъкоплатецътъ.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че е една опасностъ за данъкоплатецътъ това, което се иска да се въведе съ този законопроектъ за измѣнение на закона за събиране прѣжитѣ данѣци: при оспорване данѣцитѣ, тѣ да бѣдатъ събираеми. Г. г. народни представители! Ако нашата фискална администрация бѣше свършена въ начинитѣ на опредѣляне данѣцитѣ, ако тя бѣше безупрѣчна, ако бѣше изключение неправилното опредѣляне на данѣцитѣ, може наистина да се възприеме едно такова постановление. Но когато, г. г. народни представители, вие сте имали всичката възможностъ да констатира, че неправилното опредѣляне на данѣцитѣ е правилото, а изключение е правилното опредѣляне, не бива, особено въ тѣзи времена, да поставяте данъкоплатеца въ положението да е длъженъ да плати и неправилно опредѣления му данѣкъ, преди да се произнесе контролната комисия по неговото обжалване, че данѣкътъ е неправилно опредѣленъ. Това не бива да се допусне още повече при това нововъведение, което се прокара съ гласуваня преди малко законъ — по-бързо, при по-съкратена процедура, при по-малка контрола да бѣдатъ опредѣляни данѣцитѣ на данъкоплатецитѣ.

Г. г. народни представители! Като подчертавамъ това погрѣшно отношение на държавната администрация къмъ данъкоплатеца, азъ смѣтамъ да привлѣка вниманието ви и върху друго нѣщо. Наистина, държавата трѣбва да събира данѣцитѣ, които сѣ опредѣлени. Но, г. г. народни представители, ако въ съзнанието на фискалната администрация е задължението да подпомага стопанството, да подпомага производството, да подпомага стопанския животъ, да подпомага увеличението на онази материя, която се облага, за да даде повече данѣци, азъ смѣтамъ, че тя ще се въздържа отъ предвиждане постановления въ закона, които ще спѣватъ стопанския животъ. А такива постановления, г. г. народни представители, вие ще видите, че има въ този законопроектъ.

Г. г. народни представители! Не бива отъ грижитѣ ни да можемъ да съберемъ данѣцитѣ да забравяме по-големия си дългъ: при тежкото положение, въ което сѣ днесъ производството, да имъ дадемъ всичката възможностъ тѣ да живѣятъ стопански, за да не замръзне нашиятъ стопански животъ, а да се оживи. Фискътъ ще почувствува животворното и благотворно влияние само на онѣзи мѣрки, които биха се взели, за да съживятъ стопанския животъ, а не да го смръзнатъ.

Азъ ще приведа единъ много малѣкъ примѣръ на г. министра на финанситѣ, но поучителенъ. Отъ желание да се попрѣчи на контрабандата съ спиртнитѣ питиета, да се осигури събирането на акциза — единъ данѣкъ,

който данъкоплатецитѣ гледатъ да избѣгватъ да плащатъ, не защото нѣматъ съзнанието да го плащатъ, но защото той по своя размѣръ е извънредно голѣмъ и несъобразенъ съ възможноститѣ на производителя да го издѣлжи, отъ желание, казвамъ, да се осигури събирането на акциза, се възприе миналата година запечатването на казанитѣ. Какъвъ бѣ резултатътъ? Изведнѣжъ спрѣ търговията съ вина и ракии въ Видинския край. Е добре, отъ това и фискътъ изгуби, и производителътъ бѣше поставенъ въ едно много тежко положение. Ето защо азъ смѣтамъ, че когато ще трѣбва да се взематъ мѣрки, за да се осигури поставянето на единъ данѣкъ, ще трѣбва да се внимава да не би да се спѣне стопанскиятъ животъ, да не би да се намали възможността на данъкоплатеца да отговори на задълженията си като данъкоплатецъ.

Азъ смѣтамъ, че г. министърътъ добре е направилъ, дето съ тоя законопроектъ освобождава отъ поземеленъ налогъ земледѣлскитѣ стопани отъ нѣкои околии, чийто посѣви презъ 1932 г. сѣ претърпѣли загуби отъ градушка надъ 50%. Азъ съжалявамъ, че нѣма тукъ г. министра на земледѣлието, за да привлѣка вниманието му върху това, че часъ по-скоро трѣбва да се освободи това население и отъ други задължения, отъ които то би се освободило, ако трѣгне по сѣдилища; нашъ дългъ е да не го принуждаваме да отива по сѣдилища да констатира своето право. Думата ми е за отношенията между наемателитѣ и наемодателитѣ на земи на разнитѣ фондове. Тия наематели сѣ поставени днесъ въ много тежко положение, и ако ги оставите да се разправятъ по сѣдилища, тѣ ще получатъ правото си, но това ще ги заведе къмъ разходи, къмъ тормозъ и неприятности, отъ които ние и преди вспѣко г. министърътъ на земледѣлието има дългъ да ги освободи, тъй както ги освобождава отъ плащането на данѣкъ, щомъ се констатира, че сѣ пострадали повече отъ 50% отъ стихии.

Азъ смѣтамъ, г. г. народни представители, че по тия специални въпроси надлежната парламентарна комисия ще трѣбва да бѣде внимателна, за да може законопроектътъ да излѣзе отъ комисията такъвъ, че да даде наистина възможностъ на министра на финанситѣ да събира данѣцитѣ, но и да съдържа постановления, които да не спѣватъ стопанския животъ на страната.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Андрей Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. министърътъ на финанситѣ сегиз-тогизъ нарича закончета законопроектитѣ, които ни е представилъ, вѣроятно съ огледъ на ония законопроекти, които тепърва ще внесе, съ много членове — 300 члена, 700 члена и т. н. За менъ „законче“ е нѣщо недоносче. Единъ законопроектъ може да съдържа много малко членове, но да бѣде по-важенъ отъ другъ законопроектъ, който съдържа, да кажемъ, 1.800 члена. Защото многото членове не сѣ нищо друго, освенъ повторение на онова, което е било, което е и което ще бѣде, което се е изработило, което се прилага и трѣбва да се прилага; а сѣмъшественото е въ нѣкое постановление, което видоизмѣнява нѣщо. Тѣй че всичко ми уважение досежно значението на двата законопроекта, които сега разглеждаме, макаръ да сѣ малки по форматъ. Но дали тѣ засѣгатъ онай материя, която е тѣй важна, и дали отъ тѣхъ ние ще чакаме ония подобрения, които сѣ желателни?

Въ защитата, която направи на законопроекта си за измѣнение и допълнение на закона за данѣка върху приходитѣ, г. министърътъ на финанситѣ ни каза колко нередовности е имало въ данѣчното управление — надъ 1.000 партии сѣ били въ безпорядѣкъ по за 2 години, по за 3 години, по за 7 години, по за 8 години, обложитѣ не сѣ били опредѣлени, една пълна анархия. Наистина, това направи силно впечатление на народното представителство, защото се казва, че имало за 7 години, за 8 години неопредѣлени данѣци. По-после той се малко коригира, като прибави, че голѣма частъ отъ тия така неустановени окончателно данѣци сѣ на предприятия, които сѣ платили данѣка си споредъ тѣхнитѣ декларации, но спрямо които окончателно данѣкътъ не е билъ установенъ. Тази корекция е отъ сѣмъшественно значение, но тя не изчерпва въпроса. Безспорно, толкозъ години наредъ да има данъкоплатци, на които да не е установенъ окончателно данѣкътъ, е нѣщо крайно нежелателно. На какво се дължи то? Дължи ли се то на системата...

П. Напеговъ (раб): Дължи се на нежелание да се обложи.

А. Ляпчевъ (д. сг): ... или се дължи на това, което казватъ господата (Сочи работниците), които черпятъ аргументи отъ такива кърор-фишечи?

Г. Костовъ (раб): Това сж факти.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ зная, че вашитъ приятели тукъ и навсѣкжде живѣятъ съ ей такива кърор-фишечи, които се хвърлятъ отъ такива мѣста съ желание да се ругаятъ едни други.

Г. Костовъ (раб): Отъ какви мѣста? Това е вашата система.

А. Ляпчевъ (д. сг): И за васъ това е вече аргументъ.

П. Напетовъ (раб): На Васъ не е ли известно, че софийската буржоазия дължи единъ милиардъ лева закѣснѣли данъци само къмъ Софийската община, а 30 милиона лева не може да намѣри общината да докара вода?

А. Ляпчевъ (д. сг): Възможно е.

П. Напетовъ (раб): Вие, г. Ляпчевъ, сте въ това число. И г. Буровъ не плаща.

Г. Костовъ (раб): Той подаде писменна декларация, че нѣма приходи, че има загуби!

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. Напетовъ! До стотинка съмъ си платилъ данѣцитъ. Дори, бидейки боленъ, сж ми надвзели и трѣбва да ми връщатъ. Престанете да клюкарствувате.

Т. Бошнаковъ (з): (Къмъ работниците) Предъ кръстникъ вода гази ли се?

А. Ляпчевъ (д. сг): (Къмъ работниците) Ето какъ разсѣждавате вие. Виновни сж тия, които не обмислятъ, а отварятъ уста и приказватъ работи, безъ да ги съпоставятъ съ действителността.

Нѣкой отъ мнозинството: Не Ви признаватъ, г. Ляпчевъ. Вие ги докарехте и пакъ не Ви признаватъ.

Г. Костовъ (раб): Той (Сочи А. Ляпчевъ) е вашиятъ новъ съюзникъ. Трѣбва да бждете много внимателни къмъ него. Той ще ви спасява.

А. Ляпчевъ (д. сг): Докараха ги избирателитъ. (Глъчка)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ желая тѣхната критика да бжде тукъ, вмѣсто да отиватъ долу между народа и да приказватъ, че тѣ сж подписнатитъ и т. н. Г. Аврамъ Аврамовъ и той полека лека ще влѣзе въ правия пътъ.

А. Николаевъ (з): Но тѣ (Сочи работниците) все трѣбва да Ви благодарятъ, защото всички сж централчета — отъ централната листа.

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ съмъ привикналъ благодарностъ да не търся отъ никого абсолютно. Това го имамъ за принципъ. Пъкъ отъ фактитъ съмъ отбелязалъ, че колкото повече нѣкой ми дължи благодарностъ, толкова по-малко се отплаща. Бждете сигурни, че е така. Но азъ не съмъ търсилъ благодарности и не затова съмъ работилъ.

Г. Костовъ (раб): Разбра се кой ще спаси Народния блокъ!

А. Ляпчевъ (д. сг): Но да оставимъ тѣзи несериозни реплики и да навлѣземъ въ сѣщността на въпроса.

Безспорно, тѣзи нередовности не могатъ да не ни смущаватъ. Тѣ не бива да продължаватъ. Какво трѣбва да се направи? Е добре, въ законоположението, което имаме днесъ предъ насъ, азъ не виждамъ мѣрки за тѣхното премахване. Да се смѣта, че централната властъ е причината за това безредие, което министърътъ на финанситъ посочи, това не допускамъ.

П. Попивановъ (з): Отъ кога води то началото си?

А. Ляпчевъ (д. сг): Въпросътъ е, първо, да видимъ дали има конкретни случаи, гдето това е направено. Второ, ако

финансовата администрация е причина за това, какви мѣрки се взематъ, щото тази администрация да се поправи. Такива мѣрки азъ и въ двата законопроекта не виждамъ. На трето мѣсто, г. г. народни представители, ако системата е непригодна, да видимъ какво да се прави съ нея. Отъ 10 години насамъ навсѣкжде въ балканскитъ държави е отбелязанъ единъ фактъ — че не върви, не върви съ данѣка върху приходитъ. За да видите доколко това е вѣрно, спомнете си закона на г. Турлаковъ за данѣка върху приходитъ. Той биде принуденъ на втората година да създаде законъ за тевтеритъ, който не можа да се приложи.

К. Караджовъ (з): Ако бѣхме останали още нѣкоя година, ако не бѣхте ни свалили, щѣхте да видите дали нѣмаше да се приложи.

С. Мошановъ (д. сг): Ама Турлаковъ падна една година преди да ви свалимъ

А. Николаевъ (з): Въ всѣки случай г. Турлаковъ остави едно положение, каквото вие далечъ не оставихте.

С. Мошановъ (д. сг): То е другъ въпросъ. Ние говоримъ за системата.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

А. Ляпчевъ (д. сг): Безспорно, при нашето икономическо положение, при нашитъ срѣдства на търговия и т. н., съ единъ такъвъ законъ за данѣкъ върху приходитъ, като Турлаковия, при необходимостта да се прилага при тевтери точни, редовни, дохожда се до тоя резултатъ, че данѣкоплатцитъ трѣбва да се задоволятъ съ една максимална печалба въ днешни пари 2.000—2.500 л. на месецъ заедно съ капитала имъ. Нѣма да намѣрите такива хора. Тѣзи работи не вървятъ. Редовното водене на тевтеритъ струва повече, отколкото самата търговия. Естествено, при това положение, положението ритна назадъ.

Н. Алексиевъ (з): Недейте оплаква това положение.

А. Ляпчевъ (д. сг): Азъ не желая да навлизамъ въ начинитъ, по които законътъ се прилагаше. Хайде да не закачаме хората, които желаемъ за Коледа да си дойдатъ между насъ — не желая да казвамъ съ какви обвинения се товарѣха навремето.

Сега върви назадъ въпросътъ. Г. министърътъ на финанситъ ни казва: „Не можемъ да опредѣляме данѣцитъ по декларации на тѣзи-онѣзи данѣкоплатци“. А това сж голѣмото число, дветъ трети. Ще има и декларации, но какви декларации? Ще отиде финансовиятъ агентъ нѣкога, после нареченъ данѣченъ агентъ, а сега му прикачватъ нова титла — всѣки авторъ мѣнява имената, което е много печална история за насъ — данѣченъ контролоръ и съ това ще се поправи.

Н. Алексиевъ (з): Търси се българското название.

А. Ляпчевъ (д. сг): Какво ще прави? Ще му кажатъ: приходъ 30—40 хиляди лева. Той ще обсѣжда по намѣрки — споредъ това, споредъ онова — колко ще трѣбва да бжде неговиятъ приходъ и ще рече и ще отсѣче — толкова! Това значи да завъртимъ назадъ машината по прилагането на системата за данѣка върху приходитъ.

Сега, идатъ по-голѣмитъ предприятия. Този списъкъ, който представи г. министърътъ на финанситъ, сигуренъ съмъ, че се отнася за по-голѣмитъ данѣкоплатци, за всевъзможнитъ предприятия, разбира се и кооперативни, които, сигуренъ съмъ, не сж по-малко, отколкото другитъ — той ги помена на нѣколко пѣти. Защо не върви тамъ работата въ редъ? Г-да! Това вече се дължи на неподготовеността на нашата администрация. Това не е шега. Това е сериозенъ въпросъ. Данѣктъ върху приходитъ предполага едно чиновничество запознато много добре съ въпроса, подготовено, стабилизирано. Е добре, г. министърътъ на финанситъ може ли да се похвали, че е допринесълъ за стабилизациата на финансовата администрация?

Министъръ С. Стефановъ: Законопроектътъ се приготвява.

А. Ляпчевъ (д. сг): Да, готви се, но още не сме го видѣли. — Допринесълъ ли е въ това отношение нѣщо г. министърътъ на финанситъ? Азъ зная, че г. министърътъ на финанситъ има единъ голѣмъ грѣхъ за това, че е допусналъ едно разстройство въ това устройство. И

колкото скрито да е било, вследствие на него, към закъснението от две години, сега можем да прибавим година и половина, за да станат три и половина, четири години, въ продължение на които този въпрос не можа да бъде уреден. Ако така продължава, работата ще расте до неимоверно число години на отсрочвания и т. н.

Ето защо азъ се питамъ: върху всичките тѣзи контролѣри, които сѣ били и които ще бждатъ въ бждеще, има ли нѣкакъвъ надзоръ досежно тѣхната служба въ смисълъ, че ако единъ контролѣръ не даде окончателно разрешение на въпроситѣ, които сѣ му сложени, не разглежда декларациитѣ, които сѣ му поставени, и не очисти положението на данъкоплатеца, той да остава отговоренъ? Има ли такъвъ надзоръ? — Нѣма. И азъ бихъ казалъ, че Финансовото министерство страда отъ усиленото да прави икономии — едно добро усилие, но едно прекалено усилие, което е съ обратни резултати. Г. министърътъ на финанситѣ ми отговори днесъ — безъ да ми спомене името — че той не билъ за високитѣ заплати. Въпросътъ за заплатитѣ е свързанъ другъ, г. министре, и него отдѣлно ще разглеждаме. Въпросътъ е дали имамъ редъ въ службата. Възметете за примѣръ което и да е акционерно дружество или банка — имахъ случая самъ да направя провѣрка — и вижте колко инспектори има, които провѣрватъ дейността на низшия персоналъ. А колко инспектори има за тая целъ Финансовото министерство? Вие ще видите, че отношението е нищожно.

Н. Пждаревъ (д. сг. Ц): И колко отъ тѣхъ сѣ подготвени.

А. Ляпчевъ (д. сг.): За подготовката говорихме вече. Г. министър-председателъ снощи засега единъ много голѣмъ въпросъ — въпросътъ за компетентността — и разви тукъ една теория, която е въ връзка съ въпроса, който ни занимава. Компетентността сега е такава, че ако можемъ да кажемъ, че за писаря се иска нѣщо — поне да има почеркъ — за министра нищо не се иска да знае, ама абсолютно нищо!

К. п. Цвѣтковъ (д.): (Казва нѣщо)

А. Ляпчевъ (д. сг.): Чакайте, г-не отъ Кърджали.

К. п. Цвѣтковъ (д.): Въ всѣки случай Кърджали е по-голѣмъ отъ Рѣсент!

А. Ляпчевъ (д. сг.): Моля Ви се. — Но той свежда въпроса и до друго нѣщо, което е много ценно. Кое е това друго нѣщо, което е много ценно? Директоритѣ, каже, сѣ съгласенъ, които поддържатъ държавата! Да, напълно съмъ съгласенъ, че директоритѣ сѣ съгласенъ на това, което наричаме държавна служба. Тая държавна служба уредена ли е, специално при Министерството на финанситѣ? Какво се прави, за да се уреди тя? Азъ не веднѣжъ отъ тая трибуна съмъ обръщалъ внимание на това, че при нашия редъ на управление, дето не е беда, че може да стане министъръ и единъ човѣкъ, безъ да има специални познания по тѣзи или онѣзи въпроси, се налага да има една по-добре подготвена администрация въ централнитѣ управления и то добре платена. Сме ли въ положение да направимъ това? Това трѣбва да се знае, защото иначе държавата нѣма да се поддържа. Ние четемъ книги за реда въ Швейцария, за реда въ Англия и т. н.; все четемъ онова, което се отнася до народовластие, до парламентаризма и т. н., но много малко четемъ за онова, което се отнася до реда на службитѣ въ една държава. Въ чужбина за директоритѣ и началницитѣ има срокове, до изтичането на които тѣ не могатъ да се уволняватъ. Възметете даже и болшевишка Русия: тамъ не щадятъ паритѣ, когато трѣбва да докаратъ единъ инженеръ отъ Америка. Плащатъ му и още какъ — противъ всички теории на Маркса и Енгелса; погаватъ ги и минаватъ нататъкъ, защото искатъ работа. И тѣ трѣбва да бжде — иначе не може. Е добре, ние заздравяваме ли нашата държава въ това отношение? Съзнанието, че страдаме отъ липса на една добре уредена служба специално по държавнитѣ финанси, трѣбва да ни накара да допринесемъ нѣщо въ това отношение. А съ този законопроектъ допринася ли се нѣщо? Абсолютно нищо не допринасяте.

П. Попивановъ (з): Защо Вие не го направихте, като бившъ министър-председателъ? Защо не стабилизирахте положението на персонала въ Министерството на финанситѣ?

Г. Говедаровъ (д. сг.): Чакай да се изкаже.

П. Попивановъ (з): Азъ да го разправамъ това — разбирамъ; но той е бившъ министър-председателъ.

Министъръ С. Стефановъ: Моля, г-да, не прекъсвайте!

А. Ляпчевъ (д. сг.): Г. г. народни представители! Азъ не съмъ останалъ презъ моето управление единъ день да не работа, не съмъ оставялъ Парламента безъ работа. Азъ съмъ разрешавалъ въпроситѣ на деня, които е трѣбвало да разрешавамъ. Единъ день тукъ единъ министъръ си позволи да ни каже: „Вие се занимавахте съ афери“. Какви афери? Деклознеръ, Дисконто-Гезелшафтъ, арбитражни съдилища въ чужбина и т. н. — това било аферитѣ. Това не бѣха афери, а бѣха голѣми задължения на държавата, които ние трѣбваше да уредимъ и ги уредихме най-сполучливо.

Т. Бошнаковъ (з): Като сключихте заеми.

А. Ляпчевъ (д. сг.): А вие гледате само далаверитѣ — какво да ви правя! Вѣрно е, сключихме заеми. Ако азъ бихъ билъ съ вашитѣ разбирания, трѣбваше да излѣзе, че съмъ билъ балама.

Т. Бошнаковъ (з): Ама не си балама. Направихте два заема, за да ги излапате набързо.

А. Ляпчевъ (д. сг.): Така разбирамъ азъ въпроситѣ. — И тѣй, г. г. народни представители, защо тогава не се е направило това? Защото всичко въ едно време не може да се направи.

К. Кориковъ (д.): Кажете и за Народната банка нѣщо!

А. Ляпчевъ (д. сг.): Какво за Народната банка?

П. Стайновъ (д. сг.): Той не е чедъ закона за Народната банка.

А. Ляпчевъ (д. сг.): Господине мой! Азъ за Народната банка имамъ единъ защитникъ въ лицето на г. министра на финанситѣ. Той държа една прекрасна речъ въ една конференция предъ просвѣтени хора въ Варна — не при една публика, която не знае какво слуша — и казва: „Слава Богу, че Народната банка се организира така, както е организирана, защото иначе нѣмаше да има здравъ левъ въ България“.

Министъръ С. Стефановъ: Но има една предпоставка, г. Ляпчевъ!

А. Ляпчевъ (д. сг.): И още много други работи мога да ви кажа азъ.

К. п. Цвѣтковъ (д.): Какво стабилизирахте? Продадохте банката.

А. Ляпчевъ (д. сг.): Ето ти, продали сме банката!

П. Стайновъ (д. сг.): Той не е чедъ закона за Народната банка. Той мисли, че тя е акционерна.

Х. Манафовъ (д.): Чужденци докара за опекуни на българския народъ!

Министъръ С. Стефановъ: Недейте прекъсва, моля ви се!

А. Ляпчевъ (д. сг.): Чужденци азъ не съмъ докаралъ — азъ чужденци съмъ изпратилъ. Тия чужденци, които сѣ у насъ, и безъ това щѣха да бждатъ. Който дължи, той ще търси съдействие. А когато ще търси съдействие, той ще търси просвѣтление; но просвѣтлението не се дава само отъ заинтересования, а се дава и отъ онѣзи, които сѣ изпратени да проучатъ въпроса. Разберете го това!

А. Циганчевъ (з): Не просвѣтление, а затъмнение за българския народъ бѣше.

А. Ляпчевъ (д. сг.): Ето сега вашето издребняване! Въмсто въ този Парламентъ да се занимаваме съ въпроситѣ, които сѣ сложени за разглеждане, вие искате да се наддумвате.

А. Циганчевъ (з): Не се наддумваме, но не можете да ни кандадисате.

А. Ляпчевъ (д. сг.): И така, ако финансовата администрация е била толкова негодна, ако за нейната годностъ

въ продължение на година и половина нищо особено не се е направило, то, питамъ азъ, какво се прави съ тѣзи аконпроекти? Нищо — абсолютно нищо!

Но да оставимъ финансовата администрация настрана. Да вземемъ реда за събирането на данъцитѣ. Е добре, аконпроектътъ, който ни се предлага, казва се, че билъ съществена частъ отъ единъ голѣмъ аконпроектъ, който ще се внесе наскоро. Това се призна отъ г. министра на финанситѣ. Какво ново има въ този аконпроектъ? Това сѣ две-три работи, които практически сѣ се прилагали, макаръ и въ закона да не сѣ отбелязали, а въ други финансови закони и въ бюджета да сѣ били споменавани. Тукъ тѣзи работи се кодифициратъ, както се казва.

Нѣколко въпроси се уреждатъ съ този аконпроектъ. Единиятъ е досежно лихвата. Разбрано, хубаво! Но и той въпросъ — правя тая бележка — не е най-сполучливо разрешение, доколкото мога да чета, защото въ забележката къмъ надлежния членъ, където се третира този въпросъ, се казва, че онѣзи данъци, които сѣ закъснѣли, ако се не лѣжа, до 1 априлъ 1933 г., и върху които сѣ легнали глоби отъ 10—12%, по-нататкъ тѣзи данъци ще плащатъ 1½% не само върху главницата, но и върху глобата, върху цѣлото, освенъ ако данъкоплатците успѣятъ да ги платятъ преди 25 февруарий 1934 г.

Струва ми се, че това разрешение не е отъ най-сполучливиятъ, нито отъ гледна точка на правдивостъ, нито отъ гледна точка на административна експедитивностъ. Защото азъ си представямъ сега въ какво положение ще се намира финансовата администрация, когато ще трѣбва да прави тѣзи изчисления и отчисления. Всичкото това, не се съмнявамъ, ще се пооправи, но такива нѣща има доста много въ малкия законъ, съ малкото членове.

Има една точка, която за менъ е съвсемъ неясна, не мога да разбера за какъ се отнася и азъ се питамъ дали тукъ ѝ е мѣстото или другаде. Това е още въ § 1. Въ ал. трета на чл. 13 се казва: „За обжалване на данъци, върху които и глоби не се подава писмена молба до данъчния началникъ за връщането имъ. Последното се извършва служебно“. Това хубаво. Следващата алинея казва: „По същия начинъ се постѣпва и тогава, когато срокътъ за поискване връщането на сумитѣ е пропуснатъ по вина на данъчната администрация“. Ако е за галиматия, споредъ менъ, по-голѣма галиматия отъ тази нѣма. А божемъ се занимаваме да премахнемъ галиматията! Не отказвамъ, че се прави нѣщо, но за менъ това е една галиматия. Трѣбва да се обясни дали мѣстото на тая алинея е тукъ или другаде; и ако е тукъ, да знаемъ какво се иска да се каже съ тая алинея. Азъ поне, доколкото ми стига умътъ, не мога да я разбера.

Говори се и по въпроса за сроковетѣ. Добре, тоя въпросъ ми е известенъ. Нищо ново въ аконпроекта нѣма отъ онова, което досега е практикувано. Ново нѣщо е въпросътъ за ипотекинтъ споредъ съществуващия законъ за събиране на данъцитѣ. Въ същностъ и то не е ново, защото въ разни финансови закони и въ бюджетитѣ, повечко или по-малко, това се е разглеждало. Правилно постѣпено е сега, като е съобразено съ закона за ипотекарния кредитъ — чувствувала се е тази нужда. Смѣтамъ, че това ще допринесе нѣщо добро.

Но тѣй разрешенъ въпросътъ досежно експедитивността на службата по данъчното облагане и по събиране на данъцитѣ, азъ не виждамъ да сѣ фиксирани отговорноститѣ на ония държавни служители, които не сѣ били експедитивни, които сѣ оставили книгата на маситѣ си, които не сѣ смѣли дори, поради неразбирание на въпроситѣ, най-добросъвестно да сложатъ една резолюция; оставямъ ония, които вършатъ нежелателни работи по користни съображения и т. н. Но казвамъ, че азъ не виждамъ взети никакви мѣрки въ това отношение.

Г. министърътъ на финанситѣ побърза да заяви, че щѣло да има аконпроектъ за финансовата администрация. Добре, но азъ се боя този законъ да не бѣде нѣщо като шатъ — въ държавния бюджетъ, където се предвиждатъ разнитѣ отѣли, да се каже: Министерството на финанситѣ се състои отъ дирекции такива, такива и такива. Ако аконпроектътъ ще бѣде таквъ, той ще бѣде нѣщо праздно; нищо съ него нѣма да се направи; ако е въпросъ за отговорноститѣ по службитѣ, споредъ менъ, мѣстото е въ тѣзи закони: подлежи на наказание всѣки бирникъ, ако въ продължение на толкова време не събере данъка или не изчисти смѣтките, или не приключи партидитѣ, или не докладва на министра на финанситѣ, че тѣзи партии сѣ несъбираеми — а не да се ходатайствува предъ прошетарната комисиия за опрощаване на данъци и да ставатъ нежелателни ходатайства, както ставатъ сега. Тогава не ще има и слѣти данъци, противъ които да не годува и г. министърътъ на финанситѣ. Обаче азъ не виждамъ това да е постигнато.

Въ защитата на г. министра по първия аконпроектъ за приходитѣ направи ми впечатление едно друго нѣщо: той каза, че билъ предвиденъ единъ по-голѣмъ процентъ необлагаемъ досежно възстановяването на капитала или увеличаването на предприятията. Безспорно, въ 1924 г. — не въ мое управление, но въ управлението, което азъ поддържамъ и на което помагамъ — това се предвидѣ; и се предвидѣ съ знание на въпроса. Всичкиѣ наши предприятия бѣха изляли своя капиталъ, вследствие инфлацията, 27—30 пжти; тѣ бѣха почти безъ срѣдства. Примѣръ: Земледѣлската банка, която отъ 75 милиона златни остана съ нѣкакви 180—200 милиона лева книжни; раздѣлени на 27, едва 8 милиона лева златни ще направи. И трѣбваше съ всевъзможни срѣдства да се увеличи капиталътъ ѝ — и съ туй, което имаше спечелено отъ консорциума, и съ туй, което се даде отъ заемитѣ, противъ които толкова много викате; всичко това трѣбваше да стане. Така бѣше и съ предприятията. Но отъ 1924 г. до 1932 г. има 8 години, въ които, безспорно, има много промѣнено. И естествено е, че въ това отношение ония корекции, които се правятъ на тогавашната финансова политика, сѣ намѣсто и сѣ оправдани. Но да се осмѣжда тя така и да се смѣта, че това било правено за угода на нѣкого, и да се дава храна на демагогията, г. г. народни представители — когато то идва отъ татъкъ (Сочи крайната лѣвица), не е опасно, но когато се подхвърля отъ тукъ (Сочи министерската маса), то е пакостно.

Ето защо тѣзи аконпроекти, колкото и да сѣ малки, тѣ си иматъ своето значение. Обаче когато тѣ се предлагатъ на народното представителство, нѣма защо да се клейми една дейностъ съ всевъзможни избрани случаи, каквито винаги могатъ да се явятъ — защото покрай едно общо разпорѣждане, може нѣкой да се възползува — или да се характеризира една администрация съ известни недѣли, безъ пъкъ да се вижда какъ тя ще се поправи и дори обратното: да се доказва, че се доразвива. Това не е хубаво нѣщо.

Азъ вчера въ нѣколкото думи, които казахъ, обърнахъ вниманието на народното представителство, че ние трѣбва да се отърсимъ отъ демагогията, да се отърсимъ отъ злоезичието, да погледнемъ на голѣмитѣ въпроси, които предстоятъ на нашата държава, да ги решаваме сериозно, съ сътрудничество въ доброто, съ критика въ онова, което не е добро, но да престанемъ да робуваме на едни отрицателни настроения, които нищо добро не донасятъ не за тѣзи, които се клейматъ, а за тѣзи, които управляватъ, и за самата държава, и за самия народъ. (Ржкоплѣскания отъ сговориститѣ — крило Ляпчевъ)

Председателствуващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на финанситѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Следъ обясненията, които дадохъ по първия аконпроектъ, азъ нѣмахъ намѣрение да вземамъ думата по тоя аконпроектъ, който иде да допълни първия. Но, г. г. народни представители, критиката трѣбва да бѣде сериозна, и поне ония, които правятъ апелъ за това къмъ тая маса, сѣ длѣжни да бѣдатъ по-въздържани. При първия аконпроектъ, като вземахъ думата, азъ употребихъ въ мотивировката си две невинни думи — „известни грѣшки и аномалии“ — които се посрещнаха отъ нѣкои съ насмѣшки. Азъ спокойно слушамъ закачките, но не пресичамъ никого, защото съмъ оглушелъ отъ пресичане въ миналия режимъ отъ тая маса, когато съмъ бивалъ на трибуната. Затова съмъ решилъ никого да не пресичамъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): А-а-а!

П. Стайновъ (д. сг): Вие сте най-язвителниятъ въ критиката си.

Министъръ С. Стефановъ: Моля Ви се, ще Ви платя! Недейте повече, защото не съмъ за закачане.

А. Ляпчевъ (д. сг): Прелѣ.

Министъръ С. Стефановъ: Азъ Ви слушамъ.

Г. Ляпчевъ говори вече следъ предварителнитѣ обяснения, които азъ дадохъ по аконпроекта за измѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитѣ. Азъ тогава обяснихъ, че този аконпроектъ се внася, за да се направятъ нѣкои неотложни поправки въ закона, предъ видъ особено затрудненото положение, въ което държа-

вата се намира. Следъ като поехъ Министерството на финанситъ, започна се съ изработването на цѣлостнитъ закони, които имамъ тукъ — което она денъ се отричаше. Но азъ обяснихъ, че такива голѣми законопроекти не могатъ да се внасятъ на бърза рѣка въ Камарата, както и не може за месецъ-два да се разгледа една такава материя и да стане законъ. Азъ смѣтахъ, че бѣхъ добре разбралъ, че е необходимо да се прокаратъ тия измѣнения въ връзка съ настѣпващитъ срокове за събиране на данъцитъ и за подаване на декларации.

Следъ тѣзи ми обяснения, въ които никого не закачихъ, уважаемиятъ г. Ляпчевъ започна речъта си, която азъ напечатахъ и препратихъ нѣкъде да се знае, за да се чуе думата на най-сериозния представителъ — моитъ уважения къмъ него — въ Камарата по тая материя. Но вземахъ си и бележитъ, като-че-ли знаехъ, че ще трѣбва пакъ да се връщамъ върху тѣхъ. Г. Ляпчевъ каза буквально следнитъ думи: „Е ли време да се ревизира законътъ?“ И за себе си той отговори: „Не“. Това сжъ буквально думитъ на уважаемия г. Ляпчевъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Да, да! Азъ поддържамъ и сега сжщото. И ще Ви кажа защо. Г. министре! Позволявате ли да Ви прекъсна?

Министъръ С. Стефановъ: Ама азъ не Ви прекъсвахъ, г. Ляпчевъ! Но когато Вие назовавате моитъ обяснения съ думата „кборъ-фишеци“, позволете ми и азъ да Ви отговоря. Азъ не мога да бъда смутенъ отъ такива критики. Народното събрание разбира, че когато г. Ляпчевъ започна да говори съ такава нервностъ, съ такава неслѣждане, съ такава вътрешна мжка, това показва, че той е много силно жигосанъ отъ моитъ обяснения по поименика. И, г. г. народни представители, за честта на администрацията въ финансовото ведомство, азъ нѣма да допуща да бжде тя упрѣкната, че това положение се дължи само на нея. Азъ протестирамъ! Азъ твърдя, че отговорността е по-скоро на она, който е направлявалъ тая администрация. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

П. Стайновъ (д. сг): И отъ година и половина насамъ — сжщитъ резултати!

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Онзи денъ, следъ обясненията, които дадохъ, г. Ляпчевъ започна съ следнитъ думи: „Решихъ да ти пиша, и като нѣма какво да ти пиша, съкратявамъ“ — тъй както си пишате писмата по-простичкитъ хора (Веселостъ. Възражения отъ сговориститъ). Г. г. народни представители! Азъ помня всичко, каквото се произнася тукъ. Това е едно несериозно отнасяне къмъ тъй сериознитъ въпроси въ едни моменти, когато страната се огъва не отъ нашата политика, а отъ политиката на тия, които иматъ куража днесъ, когато се чистятъ тѣхнитъ боклуци, да излизатъ съ подигравки и да се отнасятъ съ такава несериозна критика къмъ най-сериознитъ въпроси! (Ржкоплѣскания отъ мнозинството).

А. Ляпчевъ (д. сг): Браво, bravo!

Министъръ С. Стефановъ: Мене ме учудва най-много това, че г. Ляпчевъ е човѣкътъ, който може тъй несериозно да се отнася къмъ тѣзи въпроси, и то въ единъ моментъ, въ който всѣки другъ, но не и г. Ляпчевъ, може да не съобрази днешната конюнктура и лошитъ стопански условия и финансовото положение на държавата и т. н., и да се мжчи да сравнява сегашното съ онова, което е било вчера. Ако азъ хвърля единъ погледъ върху миналото и направя една критика по него, бждете увѣрени, г. Ляпчевъ, че на Васъ и на насъ, и на всички, които сж управлявали този народъ, ще ни стане тѣсно въ България! (Бурни ржкоплѣскания отъ мнозинството)

А. Ляпчевъ (д. сг): Г. Стефановъ! Вие сте длъжни да правите Вашата критика и азъ я искамъ; но знаятъ я хората каква е тя!

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

П. Стайновъ (д. сг): Ние чакаме Вашето публично събрание, дето ще ни обвинявате. Защо не го направите?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Силно звъни) Безъ прекъсвания, г-да. Оставете г. министра да говори.

Министъръ С. Стефановъ: Прави ми се бележка, че трѣбвало да си давамъ обясненията по законопроекта съ нуждата сериозностъ.

Г. г. народни представители! Азъ мисля, че бѣхъ прѣкомѣрно въздържанъ въ обясненията, които дадохъ по законопроекта. Защо донесохъ тоя списъкъ тукъ? Азъ бѣхъ предизвиканъ отъ г. Ляпчевъ, който въ речъта си по първия мой законопроектъ каза: „Г. министърътъ на финанситъ ще трѣбва да ни даде цифри и данни, за да ни убеди има ли нужда отъ ревизия на данъчната система и на процедурата или нѣма нужда“. Той каза, че нѣма нужда. Но той поиска цифри, каквито азъ вече прочетохъ, за постѣпленията отъ данъцитъ, за да се види дали има нужда да се ревизиратъ законитъ.

Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че и за най-голѣмия невежа днесъ е повече отъ очевидно, при положението, въ което живѣе българската държава съ нейнитъ финансии и при положението, въ което се намира цѣлиятъ нашъ народостопански животъ, при тая голѣма промѣна на условията, че трѣбва да стане ревизия на законитъ. Да каже нѣкой, че нѣма нужда отъ промѣна на тия закони, това значи, че той не знае какво приказва. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството)

С. Даскаловъ (з): Не е виновенъ г. Ляпчевъ. Вие сте виновни, че не предприехте анкета на управлението му.

Министъръ С. Стефановъ: Г. Ляпчевъ се качи на трибуна, и безъ да бжде предизвиканъ, отправи думитъ: „Да не се хвърлятъ отъ тукъ, министерската маса, кборъ-фишеци“. Нима, г. Ляпчевъ, тия обяснения сжъ кборъ-фишеци?

А. Ляпчевъ (д. сг): Да. Така, както Вие обяснявате, такава е.

Министъръ С. Стефановъ: Нима може тъй да се приказва?

А. Ляпчевъ (д. сг): Така е, така е. Чистете всичко и обяснете добре въпроса.

Министъръ С. Стефановъ: Кой да го чисти?

А. Ляпчевъ (д. сг): Вие.

Министъръ С. Стефановъ: Засрамете се, г. Ляпчевъ! Вие сте държали това положение толкова години, и азъ го чистя.

А. Ляпчевъ (д. сг): А! Виждате ли езика си?

Министъръ С. Стефановъ: Азъ чистя — денонощно работа и азъ, и персональтъ и чистимъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Това е вече карикатура!

Г. Говедаровъ (д. сг): (Къмъ министъръ С. Стефановъ) По-спокойно.

П. Стайновъ (д. сг): По-спокойно!

Г. Говедаровъ (д. сг): И по-достойно.

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министъръ С. Стефановъ: Въ този списъкъ сжъ фирмитъ съ неустановени данъци, три четвърти отъ които фирми не сжществуватъ, други отъ фирмитъ сжъ изселени отъ България, а нѣкои отъ тия фирми сжъ въ единъ такъвъ халя, че отъ тѣхъ нищо не може да се вземе. Има ли нужда да ви чета имената на тия фирми?

А. Ляпчевъ (д. сг): Има нужда, разбира се. Какъ да нѣма нужда?

Председателствуващъ Н. Захариевъ: (Звъни)

Министъръ С. Стефановъ: Да ви чета ли имена?

А. Ляпчевъ (д. сг): Разбира се, четете ги. Вие нападате единъ бившъ министъръ.

Ц. Таслаковъ (д): Питайте г. Владимиръ Моляковъ за тия фирми. Той ще потвърди тоя списъкъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ти, Цвѣтко, си стой тамъ.

Министъръ С. Стефановъ: Има ли нужда да ви казвамъ тия имена?

С. Славовъ (з): Прочетете ги, г. министре.

А. Ляпчевъ (д. сг): Да ги чете, разбира се. Защо не?

Министъръ С. Стефановъ: Г. г. народни представители! Азъ заявихъ, че не е удобно да ви чета имената, които сж изредени въ тоя списъкъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Прочетете ги. Подъ редъ, всичкитъ ама!

Министъръ С. Стефановъ: Вие ще мълчите, г. Ляпчевъ, защото азъ не Ви прекъсвахъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Ще мълча — съ най-голъмо удоволствие.

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г-да.

Министъръ Д. Гичевъ: Нѣматъ вина фирмитъ, г. Ляпчевъ, а виновна е властта, че за 8 години не имъ е опредѣлила данъка.

Министъръ С. Стефановъ: За 4, 5, 6 години не е установенъ данъкътъ на д-во „Виктория“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Застрахователно дружество „Виктория“.

Министъръ С. Стефановъ: Не установенъ данъкътъ на д-во „Вулканъ“. Сжщо на д-во „Граникъ“ не е установенъ данъкътъ. На д-во „Европа“ не е установенъ. На дружеството за електричество въ София, което черпи по 120 милиона лева годишно отъ България, не му е установенъ данъкътъ за 3 години.

П. Стайновъ (д. сг): Вие защо го не установихте за година и половина?

Нѣкой отъ мнозинството: Това не е оправдание. Вие 8 години не го установихте.

Министъръ С. Стефановъ: На дружество „Задруга“ не е установенъ. На дружество „Интерконтиненталъ“ не е установенъ. На компания „Таджеръ“ не е установенъ. На нѣкои банки — не ще имъ кажа имената — не сж установени данъцитъ.

А. Ляпчевъ (д. сг): Но сж плащали редовно данъцитъ си по декларации.

Министъръ С. Стефановъ: На дружествата „Балканъ“ не сж установени. На петролнитъ дружества сжщо не е установенъ. А само на едното петролно дружество установихме 20 милиона лева данъкъ.

П. Стайновъ (д. сг): Добре де! Вие ще го съберете.

Министъръ С. Стефановъ: На кооперативната централа „Напредъ“ данъкътъ не е установенъ — едно дружество, което работи съ 400—500 милиона лева срѣдства. На едно много „сиромашко“ дружество „Н. Релла и Нефе“ данъкътъ не е установенъ 6 години. На дружество „Отечество“ данъкътъ не е установенъ. На „Риунионе Адриатика“ данъкътъ не е установенъ — най-голъмото. На „Стандардъ Ойлъ Компани“ данъкътъ не е установенъ. На „Съединенитъ тютюневи фабрики“ данъкътъ не е установенъ, на „Съединенитъ картонени фабрики“ данъкътъ не е установенъ.

З. Димитровъ (д): Стига, г. министре, достатъчно е.

Министъръ Д. Гичевъ: Кждето е имало юрисконсултъ отъ Сговора, не е установенъ данъкътъ.

Министъръ С. Стефановъ: На Франко-българското дружество за международна търговия данъкътъ не е установенъ. На едно друго много „бедно“ дружество, „Английски Фениксъ“, данъкътъ не е установенъ. На „Х. С. Таджеръ С-ие“, акционерно дружество, данъкътъ не е установенъ. На дружество „Циклопъ“ данъкътъ не е установенъ. На „Централния съюзъ на тютюневитъ кооперации въ България“ данъкътъ не е установенъ. На „Циновническото кооперативно дружество“ — и то има нѣщо — 5 години данъкътъ не е установенъ. На Подуенска популарна банка данъкътъ не е установенъ. На дружество „Гранитоидъ“, г. г. народни представители, данъкътъ не е установенъ. (Смѣхъ всрѣдъ мнозинството) То е съ 750 милиона лева капиталъ.

Н. Стамболиевъ (з): Което никакъ не печели въ България!

Министъръ С. Стефановъ: Има много нѣщо да чета. На дружество „Каучукъ“ данъкътъ не е установенъ.

П. Стайновъ (д. сг): Ще чакаме да го установите вие.

Министъръ С. Стефановъ: Това е несерiously, г. Стайновъ.

П. Стайновъ (д. сг): Вие го установете.

Министъръ С. Стефановъ: За 5, за 6, за 7 години данъкътъ не е установенъ, г. Стайновъ. Какво правихте вие 7 години? За 7 години е, не е за тая година. (Глъчка) Не можемъ да очистимъ, г. г. народни представители, боклуцитъ на миналото управление, за да се занимаваме съ текущата работа.

На дружество „Изида“ данъкътъ не е установенъ. И т. н., на много други още.

Министъръ Д. Гичевъ: Заеми правѣха, та не имъ оставаше време да установяватъ данъцитъ.

Нѣкой отъ мнозинството: Когато станатъ при следващата криза финансови министри, ще ги установятъ! (Смѣхъ)

Министъръ С. Стефановъ: Но най-скандалното, г. г. народни представители, е следното. На едно дружество за постройка на ж. п. линия Търново—Тръвна—Борушница, на което вие валоризирахте вземането отъ държавата десетъ пѣти, не сте му събирали данъка за 5 години. По-нататъкъ на „Австро-българското тютюнево дружество“, на дружество „Рико“, на „Търговска кооперативна застрахователна банка“, на „Сингеръ“, на другия „Фениксъ“, на трети „Фениксъ“ и т. н., да не ги чета, данъкътъ не е установенъ.

Но защо вие, г. Ляпчевъ, не установихте данъка на провинциалнитъ банки, на които днесъ нищо не може да се вземе? И въ този списъкъ азъ мога да прочета най-малко 100 голѣми фирми, които можеха да платятъ свободно 5—10—15 милиона лева въ единъ периодъ отъ 5 години.

А. Ляпчевъ (д. сг): Тѣ всички не сж ли платили данъкъ по тѣхнитъ декларации?

Министъръ С. Стефановъ: Тѣхнитъ декларации сж абсолютно нищожни, защото $\frac{3}{4}$ сж фирми съ връзки съ странство и сж заявили, че търгуватъ за външна смѣтка. Сега правимъ всички проверки, по поводъ на едно решение на Административния сждъ, че следва да плащатъ тѣ наречения необложени данъкъ. Трѣбва да ви припомнимъ още единъ пѣтъ, г. г. народни представители, че осемъ години законътъ не се е прилагалъ за тѣзи печалби. И въ единъ случай само, който официално е дошълъ до министерството, е казано, че не следва да се взема. По нѣкой случаи се е вземало, а официално бирницитъ не сж облагали, не сж събирани. Следъ решението на Административния сждъ, което имамхе преди една година, азъ не можехъ да не облагамъ. Обаче чл. 73 казва, че всѣки, който задържи суми отъ данъци, трѣбва да плаща 3% глоба месечно. И азъ трѣбва да разсипа всичкитъ тѣзи хора днесъ, ако изисквамъ тия плащания за минали години съ такива глоби! Ние се намираме въ невъзможностъ да събираме и онова, което тѣ признаватъ, че трѣбва да се плати. Тѣхниятъ отговоръ е: „Когато българската държава не е искала отъ насъ данъкъ“ — азъ имамъ на масата си заявления отъ такива фирми, и който обича, може да ги провери — „ние не сме виновни, че не плащаме. Едва сега, следъ решение на сжда“ — заявяватъ тѣ — „стана ясно, че ние трѣбва да плащаме. Но сега, г. министре“ — казватъ тѣ — „данъкътъ ни за 5—6 години съ 3% глоба на месецъ се утвърдява и учетворява“. Това е молбата имъ. И сега ще трѣбва да внесе въ закона поправка, за да можемъ да махнемъ глобата и да съберемъ онова, което трѣбва да се събере, защото другото е нечовѣчно.

Всичко това, г. г. народни представители, подчертава моето твърдение, което азъ нѣкога отъ това мѣсто (Сочи лѣвницата) съмъ поддържалъ. Не политика финансова и стопанска е имало, а анархия финансова и стопанска, която днесъ ние трѣбва да чистимъ при днешнитъ условия. (Пререкания между А. Ляпчевъ и С. Ризовъ)

Председателстващъ Н. Захариевъ: (Звъни) Моля, г-да.

Министъръ С. Стефановъ: Ето защо, г. г. народни представители, както г. Ляпчевъ, така и много други още.

като разбират, че ние сме принудени въ днешния момент да не даваме пълно обяснение за истинското положение, че ние от тази маса и специално министърът на финансите трябва да бъде въздържан въ обясненията си, г. Ляпчев злоупотребява съ това положение и настъпва пояса, без да има нужда. (Ръкоплъскания от мнозинството) Тъ трябва да мълчат, да си наведат главите, да ги посипат съ пепел и да не искат от нас много обяснения.

А. Ляпчев (д. сг): Г. Стефанов! Никой няма да настъпва пояса, ако Вие умъете да си пазите реда.

Министър С. Стефанов: Аз нямах намърение да се разправям по тоя начинъ. Но когато Вие, г. Ляпчев, наричате моите обяснения къръ-фишци, ще ми позволите — и аз съм човкъ, който нося теглото днес — да Ви отговоря достойно, както заслужавате. Недейте повече злоупотребява съ нашето търпение — това е моят приятелски съветъ.

А. Ляпчев (д. сг): Г. министре! Отворете си повече устата, да чуемъ какво искате да кажете.

Министър С. Стефанов: Вие предизвиквате.

А. Ляпчев (д. сг): Азъ Ви коригирамъ, не предизвиквамъ.

Министър С. Стефанов: Защото, пакъ ще повторя, ако трябва днес напълно да бъде разяснено положението предъ г. г. народните представители, каквото то е въ сжщностъ, не зная какво ще стане.

А. Ляпчев (д. сг): Разяснете го.

Министър С. Стефанов: Ако казвамъ всичко това, то е не да обяснявамъ моите мъжки и затрудненията на правителството — не, но защото е необходимо да не се допуска едно погръшно разяснение на положението всрѣдъ народа въ оня смисълъ, както тѣ го правятъ, като раздухаватъ работитѣ и ни обвиняватъ, за да остане впечатлението, че всички злини днесъ въ тая нещастна страна сѣ резултатъ на некадърността на днешното управление.

А. Ляпчев (д. сг): Няма нужда да го казваме ние това.

Министър С. Стефанов: Това опасно настроение, което вие създавате, трябва да бъде разсѣто въ интересъ на страната и поради всички ония опасни последици, които може да има.

Съ тия нѣколко думи, г. г. народни представители, азъ считамъ, че отговорихъ на г. Ляпчевъ. И ако той втори пътъ си позволи пакъ по този начинъ да критикува, пакъ не ще му остана дълженъ.

А. Ляпчев (д. сг): Зависи отъ Васъ.

Министър С. Стефанов: Ето защо, г. г. народни представители, азъ ви моля да гласувате законопроекта на първо четене. Ще се помъчимъ въ комисията да направимъ необходимите поправки, защото азъ никога не поддържамъ съ фанатизъмъ онова, което съмъ внесълъ, и ще искамъ да се вслушамъ въ всички разумни бележки, откъдето и да идатъ тѣ. (Ръкоплъскания отъ мнозинството)

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ на първо четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣките данъци, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка трета отъ дневния редъ — първо четене законопроекта за облекчение общинитѣ.

Има думата секретарьтъ г. Петъръ Попивановъ да го прочете.

Н. Стамболиевъ (з): Да се смѣтне за прочетенъ.

Председателствуващъ Н. Захариев: Които приематъ предложението на народния представител г. Никола Стамболиевъ, понеже законопроектьтъ е обширенъ, да се смѣтне за прочетенъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Секретаръ П. Попивановъ (з): (Прочита заглавието и първия и последния, 13, параграфъ отъ законопроекта — вж. прил. Т. I, № 20)

Председателствуващъ Н. Захариев: Има думата народния представител г. Рашко Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Внесениятъ законопроектъ за облекчение задълженията на българските общини съ евентуалните измѣнения, които могатъ да бъдатъ направени въ парламентарната комисия, ще трябва да получи нашето одобрение.

Азъ вземамъ думата да говоря не толкова по съдържанието на самия законопроектъ, колкото по нѣкои въпроси, които интересуватъ общинитѣ и които, споредъ моето разбиране, ако не бъдатъ разрешени, този законопроектъ, и да бъде приложенъ, ще облекчи временно положението на общинитѣ, но тѣ ще се намърятъ въ скоро време пакъ въ сжщото трудно положение, въ което се намиратъ и днесъ.

Като финансова трудностъ на общинитѣ въ законопроекта се изтъква това, че тѣ иматъ задължения къмъ фондове, които сѣ били наложени отъ държавата — азъ бихъ прибавилъ, често гласувани и отъ самитѣ самоупра- вителни тѣла — и къмъ известни предприятия, които тегнатъ върху общинските финансии.

Но азъ бихъ допълнилъ законопроекта на г. министра на вътрешните работи още и съ нѣкои работи, които тегнатъ върху общинитѣ, разстройватъ ги и обръкватъ тѣхните финансии. Трябва да ви изтъкна това, защото то ще ми бъде необходимо да мога да изведа положения, които считамъ, че трябва да легнатъ въ едно разумно законодателство за общинското самоуправление у насъ, за да можемъ действително да имаме ефикасни и трайни резултати, да създадемъ условия, които да подобрятъ сегашното финансово положение на общинитѣ.

Безспорно е, че голѣма частъ отъ нашитѣ общини днесъ страдатъ и иматъ лоши финансии, защото маса предприятия бѣха извършвани, безъ да бъдатъ предварително проучени, и поради това често пѣти държавата вкарваше общинитѣ, за да не спиратъ тия предприятия, за да бъдатъ довършени, въ нови задължения. Типиченъ примеръ, който е цитиранъ и въ законопроекта, е Карловската община, която, безъ да проучи достатъчно, дали ще бъде рентабилно предприятието по електрификацията на града, почна електрифицирането въ 1924 г., като се задължи съ 5 милиона лева и въ 1929 г. вече кара законодателя да я спасява, за да не пропаднатъ вложенитѣ пари. Днесъ Карловската община има едно предприятие, което не се рентира — колкото и отъ техническа гледна точка да е добро — защото няма достатъченъ пласментъ за електрическа енергия. Мене, като министъръ на жѣлѣзницитѣ, ми се случваше, когато електрификараха гавитѣ въ населенитѣ мѣста, където имаше електрическо освѣтление, да констатирамъ съ прискърбие какво финансово безстие сѣ допринесло хора, увлечени отъ развитието на съвременната техника, искащи да си създадатъ по-голѣми удобства въ живота, безъ огледъ на срѣдствата на общини и жители. Въ това отношение се увеличаха и общини, и популярни банки и имаха създадени предприятия, които далечъ не отговарятъ на всѣко разумно изчисление на доходностъ. Това е едно трето съображение въ допълнение на ония, дадени въ мотивитѣ на законопроекта, на които азъ не се спирамъ, понеже ги одобрявамъ. Това показва, че действително въ нашитѣ общини често, много често не се проучватъ въпроситѣ и се започватъ предприятия, които после тегнатъ на самитѣ общини. Не му е сега мѣстото, защото времето не позволява, да разгледамъ подробно това и да изтъкна какви голѣми предприятия — като вземемъ главно по-големитѣ общини — действително днесъ тегнатъ на общинските бюджети, което се вижда въ Софийската и други голѣми общини.

Има още нѣщо относно нашитѣ общини, което трябва да го признаемъ и което е необходимо за менъ да го констатирамъ, то е редовното упражнение на бюджетитѣ на общинитѣ. Ние виждаме често въ известни общини прахосничество, което, действително, въ единъ моментъ може да не се вижда голѣмо, но ако се вземе за единъ по-дълъгъ периодъ, показва, какъ общини, които инакъ сѣ богати, благодарение на постоянното разпиляване на общинските срѣдства, сѣ вкарвани въ задължения, които често покриватъ съ заеми и по такъвъ начинъ забаталя- сватъ. Една сравнителна статистика — която въ края на речта си ще посоча, когато се искамъ създаването на едно специално тѣло — ще ви установи, г-да, поразителния фактъ, че нѣкои бедни общини, общини въ бедно населени мѣста, при по-малко берии и такси отъ богатитѣ общини, благодарение на запазения имъ самобитенъ характеръ, сѣ могли да извършатъ едни добри предприятия, като иматъ сравнително много добре наредени бюджети, благодарение

икономитѣ и свѣстното управление, докато други общини, които иначе иматъ все повече и повече увеличаващи се приходи, сѣ въ свършено разстроено състояние.

Още една причина, за да не вѣрватъ общинитѣ въ България добре, не само, бихъ казалъ, въ своитѣ финанси, но за да нѣматъ и добре организирано, а по-малко и съвсемъ неорганизирано, разстроено стопанство, е тая, че не се взема предъ видъ предназначението на общинитѣ — да бждатъ тѣ едни административни, стопански, културни центрове, тъй както това се забелязва въ първитѣ десетилѣтия следъ освобождението, а партизански гнѣзда, въ които партизанството е главенъ елементъ. И по този начинъ, поради честото промѣняване на партиитѣ въ управлението, се създава една неграйностъ въ общинскитѣ бюджети и въ общинската управа, като последица на което се явява постоянното промѣняване на персонала. И се получава следното: единъ общински съветъ започва едно дѣло и следъ нѣколко месеци съставтъ му се промѣня — съ неговата промѣна се промѣня и персоналтѣт — и това дѣло или се изоставя, или се продължава отъ хора, които не познаватъ работата на предшественицитѣ си.

Това сѣ главнитѣ причини, които, споредъ моето разбиране, трѣбваше да изложатъ предъ васъ, за да можемъ действително правилно да преценимъ предложението ни за законопроекта и да поискаме по-нататѣкъ и други мѣрки, които би трѣбвало да се взематъ наредъ съ него за подобрене положението на общинитѣ. Г. г. народни представители! Безспорно, съ законопроекта за облекчение на общинитѣ, който разглеждаме въ този моментъ, се даватъ известни облекчения на общинитѣ, и азъ нѣмамъ да се спорамъ по съществото имъ, защото, както казахъ, което е ясно, трѣбва да го признаемъ и да не го повтаряме заедно съ законодателя. Азъ, обаче, си задавамъ въпроса: ще се изцѣри ли това положение, следъ като този законопроектъ стане законъ, и си отговарямъ — не. Нека ми бжде сега позволено да се спра на този въпросъ малко по-подробно.

Съ законопроекта се намаляватъ процентитѣ, които общинитѣ отдѣлятъ отъ своя приходъ за разнитѣ фондове, които тегнатъ върху тѣхъ. Това е едно облекчение. Дава се една отсрочка на задълженията, които иматъ общинитѣ къмъ държавнитѣ кредитни учреждения. И това е едно облекчение. Намаляватъ се и лихвитѣ — това е третото облекчение, което действително се дава. Но по причинитѣ, които изтъкнахъ предъ васъ, макаръ и да направимъ това, ние надали ще облекчимъ много нашитѣ общини, защото има единъ болезненъ днесъ въпросъ за нашитѣ общини, който мъчно може да се уреди — нередовното събиране или въобще несъбирането на известни такси и берии. Ние не можемъ да съберемъ и това, което по законитѣ въ България е предвидено да постѣпва въ общинитѣ. Благодарение на това, което изтъкнахъ по-рано — партизанството и честото смѣняване на общинскитѣ съвети, което е една голѣма пакостъ — ние не можемъ да пристѣпимъ къмъ събирането на редицата берии и такси, които трѣбва да влѣзатъ въ касата на общината. Поради несигурното положение на кмета, на чиновницитѣ, респективно на секретаръ-бирника, въ селската община, напри-мѣръ, при това постоянно подаване на оставки отъ страна на общинскитѣ съветници, естествено е, не се пристѣпва къмъ събиране на установенитѣ такси и берии — въ селската каса не постѣпва друго, освенъ онова, което само е дошло чрезъ държавния бирникъ. Това е повсемѣстно, въ всички наши селски общини. И, безспорно, при това положение, колкото да е голѣмо желанието на г. министра да помогне на селскитѣ и на малкитѣ градски общини, при тѣзи голѣми задължения, които иматъ тѣ, и при това непостѣпване на срѣдства отъ установенитѣ такси и берии, общинитѣ пакъ мъчно ще могатъ да се справятъ съ положението, и ще продължаватъ да правятъ нови задължения. Необходимо е, следователно, и този въпросъ да бжде туренъ въ редъ.

Азъ бихъ казалъ, че въ нашитѣ общини трѣбва да се тури редъ и въ друго отношение — да се намалятъ разходите, на общинитѣ. Г-да! Вече г. министрътъ прави първата стѣпка въ това отношение. Грѣшката на законодателя отъ 1910 г., когато се напуста разумната система, работена отъ по-старитѣ законодатели, да имаме по-големи общини, и се допусна, ако се не лъжа, 400 стопанства да могатъ да образуватъ една община, създаде положението, че всички села въ България поискаха да станатъ общини. И, безспорно е, че това направи да се удвоатъ, да се утроятъ и учетворятъ разходите въ всѣка една община.

Значи, за мене този въпросъ за намаляние разходите на общинитѣ трѣбва да се сложи на разискване и констатирамъ, че това начало е поставено съ законопроекта, който ни предлага г. министрътъ, като ни препорѣчва да се групиратъ селскитѣ общини въ много по-големи единици.

Но вънъ отъ това, необходимо е действително въ всичкитѣ общини бюджетитѣ добре да бждатъ проверявани. Когато ще дойде да разглеждаме тукъ законопроекта за Софийската община, ще видите, че не малко милиони тамъ се изразходватъ излишно — това съмъ констатира отъ мои лични наблюдения, доколкото ми е позволявала възможността. А като вземете предъ видъ всичкитѣ общини въ България и Софийската включая, лесно ще разберете, че годишно десетки милиона лева икономии могатъ да се реализиратъ, ако действително ние създадемъ законодателни постановления, по силата на които да бжде наложенъ единъ контролъ въ това отношение на общинитѣ съ огледъ да се намалятъ тѣхнитѣ разходи.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): Вие разбирате персоналитѣ разходи, нали?

Р. Маджаровъ (д. сг.): Понеже ме прекъсвате, ще Ви кажа: подъ булото на материални разходи ставатъ и персонални разходи. Софийската община, напр., подъ булото на тѣй нареченитѣ материални разходи харчи десетки милиони лева за извършване обществени работи чрезъ тѣй нареченитѣ работници, които не работятъ, защото сѣ натѣпкани съ партизани, които се охраняватъ.

Н. Пѣдаревъ (д. сг. Ц): И тя подражава на държавата.

Р. Маджаровъ (д. сг.): Има още единъ въпросъ, който искамъ да сложа. Споредъ моето разбиране, още въ този законопроектъ трѣбва да предвидимъ известни постановления, съ които да ограничимъ възможността за прѣкомѣрно задължаване на общинитѣ. Когато г. министрътъ на финанситѣ постоянно тукъ говори, когато и други министри говорятъ, когато и ние, народнитѣ представители, говоримъ отъ трибуната, че общинитѣ въ България иматъ много задължения, ние трѣбва да предприемемъ нѣщо, съ което да спремъ тия последнитѣ да правятъ нови разходи, преди да могатъ да покриятъ разходите си, преди да могатъ да покриятъ старитѣ си задължения. Едно нѣщо, което трѣбва да стане по отношение на нашитѣ общини, то е да имъ забранимъ да правятъ нови задължения, докато тѣ не стабилизиратъ своитѣ финанси и не дадатъ доказателство, че действително могатъ да понасятъ нови разходи. Тия декларации ние ги правимъ постоянно, но ние виждаме, че въ тази и въ миналитѣ сесии ние гласуваме все нови законопроекти за отпускане заеми на общини, подъ гаранцията на държавата. Такива законопроекти постоянно минаватъ тукъ. Ние трѣбва да избѣгваме това за въ бждеще, и народното представителство, и правителството трѣбва да спратъ съ тази политика, като общинитѣ бждатъ заставени да престанатъ да правятъ нови разходи, докато не изплатятъ своитѣ стари задължения и докато не стабилизиратъ финанситѣ си.

А. Аврамовъ (з): Г. Маджаровъ! Позволете ми единъ въпросъ. Ако дадена община има нужда да си докара вода и за това ѝ трѣбватъ 200—300 хиляди лева и въ такъвъ случай ли ще трѣбва да ѝ спремъ кредита?

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Да си докара вода чрезъ фонда „Кооперативно водоснабдяване“.

А. Аврамовъ (з): Отъ този фондъ „Кооперативно водоснабдяване“ не е останала нито стотинка. Всичко е хвъркнало.

Т. Кънчевъ (д. сг. Ц): Тогава ще почака.

Г. Говедаровъ (д. сг.): Може да се създадатъ специални облози за такива извънредни разходи. Тамъ ще се използва и законътъ за референдума.

Р. Маджаровъ (д. сг.): Прочее, ние не можемъ да не усвоимъ една добра система въ това отношение, като ограничимъ възможността на общинитѣ да правятъ нови разходи, докато тѣ не заплатятъ своитѣ стари задължения. Ще кажете: възможно ли е това въ България? Г-да! Това стана въ много европейски градове следъ войната. Известна е политиката на сегашния бургмайстеръ на Брюкселъ.

селъ, Максъ, когато се свърши войната. Всички градове, дори и най-благоустроените въ Германия, почнаха да харчатъ, за да се приспособятъ къмъ новите условия. Брюкселъ, който брое 1 милионъ — $\frac{1}{4}$ отъ цѣлото население на Белгия — усвои една политика: докато не се изплатятъ всички задължения, да не се правятъ абсолютно никакви нови разходи за предприятия и постройки. И Брюкселъ закъснѣ нѣколко години постройките си, но днесъ е планомерно преобразениятъ градъ въ Европа. Днесъ Брюкселъ, освободенъ отъ задълженията си, е единъ отъ най-модерните градове въ Западна Европа. Това е една политика, която, споредъ моето разбиране, е правилна. Защищавалъ съмъ я постоянно отъ тази трибуна и предъ други министри, изтъквамъ я и сега предъ сегашното Народно събрание, защото смѣтамъ, че тя трѣбва да бѣде усвоена. Азъ знамъ, както каза и г. Аврамовъ, че много градски и селски нужди ще бѣдатъ спънати за една-две години. Но, г-да, спъването на населението за една-две години, което често се увелича въ предприятия, е по-добро нѣщо, отколкото да се извърши едно предприятие, което ще тегне много години на това население. Ето и сега г. Гиргиновъ се мъчи да облекчи населението, като му отсрочва лихвите и отлага изплащането на задълженията на общините съ цѣли десетки години, за да могатъ да се издължатъ. Защото чрезъ разумъ и пестене добрите общини ще могатъ да намърятъ пари и да си прокаратъ водопроводи, докато баталясалата община ще почне постройката и ще я спре на половинъ път. Отъ една статистика се виждатъ поразителни примѣри въ това отношение.

Но за да може да бѣде действително общината стегната здраво, както въ своето стопанство, така сѣщо и въ своите финансии, а главно, за да може чрезъ своите финансии да върши стопанска политика, нѣщо, което въ Европа е било предметъ на наблюдения и работа столѣтия вече, необходимо е да се разбере, че за да се удовлетворятъ нуждите на градовете и селата, не сѣ достатъчни мѣрките, които се предвиждатъ въ този законопроектъ, и че е необходимъ единъ здравъ законъ за управлението на селските и градски общини въ България, бихъ казалъ, и за управлението на по-големите единици, каквито сѣ окръзите.

Азъ ще убеждавамъ не г. министъра, защото той е работилъ десетилѣтия и знае добре колко е нуженъ днесъ единъ такъвъ законъ, но азъ се обръщамъ къмъ народните представители, защото често ние забравяме едно нѣщо, което днесъ за България е необходимостъ. Законодателътъ е създавалъ много други закони. Не можа да мине законопроектътъ на бившия министъръ-председателъ г. Ляпчевъ. Минаха две години отъ тогава, ако се не лъжа и ето вече условията днесъ сѣ се изменили и този законопроектъ ще трѣбва да претърпи изменение. Толкова бързо се мѣнятъ условията въ нашата страна. Ние не можемъ днесъ да останемъ при старото законодателство. Трѣбва да създадемъ ново законодателство въ това отношение. Това е единъ въпросъ, който въ Европа много бързо се разреши и който, за голѣмо нещастие, въ България сѣсипва не само голѣмите градски общини, а и селските. Ами че днесъ, следъ войната въ особености, се засили благоустройството въ цѣла Европа. Днесъ се възприематъ свършено други норми, другъ начинъ за живѣне на селската и градска маса въ западна Европа. Ако днесъ прескочите отъ Виена нататъкъ, вие ще видите какво нѣщо е благоустройството на селата, напримѣръ. Ако вие отидете въ Англия, ще видите, че селската къща днесъ е по-добре наредена, отколкото дворците около лондонската зоологическа градина, където живѣе най-висшата аристокрация на Лондонъ, защото дворците сѣ вече овехтели. Въ Англия е възприетъ планътъ за селска къща едноетажна, съ преденъ и заденъ дворъ. Даже стопаните сѣ задължени съ специални мѣроприятия съ каква растителностъ да посадятъ дворовете. Тамъ организираха специални банки и застрахователни дружества за благоустройството на селата. Днесъ може да се каже, че голѣма частъ отъ селското и градско население въ Англия живѣе въ нови жилища. До такава степенъ сѣ отишли на Западъ по отношение благоустройството на селото и града.

Вследствие развитието на техниката, на автомобилната и камионна превозна служба и трамвайтъ, които станаха една необходимостъ за градовете, всички градове въ Европа се преустройватъ. Голѣма частъ отъ градовете въ Европа сѣ създаватъ нови планове. Днесъ въ всички градове въ Европа се вършатъ специални работи по отно-

шение благоустройството. Селото и градътъ се преустройватъ съгласно новите нужди, новите изисквания на хигиената и благоустройството.

Е добре, г. г. народни представители, ние и до днесъ работимъ съ законъ за благоустройството отъ времето на Наполеона I. Нѣщо повече, ние не прилагаме закона даже и съ недостатъците му. Виждаме какъ единъ градъ, като София или Пловдивъ, е изхабенъ и ще трѣбва да се хвърлятъ стотици милиони лева, а може би и милиарди, за да може да се поправятъ. Е добре, колкото и да не обръщаме внимание какъ всичко никне по улиците; колкото и да сме навикнали да газимъ селската калъ; колкото и да не виждаме какъ всѣка община е стѣснена финансово, поради липса на приходи, животътъ изисква своето и задачата на държавата е да отговори бързо на нуждите, които изникватъ.

Това е, споредъ моето разбиране, което налага създаването на единъ организационенъ законъ за общините. И нека ми бѣде позволено да кажа какъвъ законопроектъ за общините ще трѣбва въ денъ днешенъ да бѣде създаденъ.

Най-напредъ ние трѣбва да имаме общински съветъ дълготраенъ. Стариятъ демократически принципъ, да смѣняваме чутъ-ли не всѣка година общинските съветници, не може да се търпи при съвременните условия, въ които сѣ поставени общините. Днесъ не консервативните, а най-демократичните партии въ Европа възприематъ общинските съвети да бѣде съ дълъгъ мандатъ, въ оше да бѣде единъ по-постояненъ институтъ, за да може по-добре и по-вещо да задоволява нуждите на общината. Преди 3—4 години, когато се гласуваше законътъ за окръжното и общинското управление въ Франция, се възприе 6-годишниятъ мандатъ, като само съ единъ гласъ въ камарата пропадна предложението мандатътъ да бѣде 9-годишенъ. Даже, доколкуто ми е известно законодателството въ Сѣветска Русия, и тамъ има дългогодишенъ мандатъ на мѣстното управление, защото тѣ правятъ проверка веднѣжъ въ 3-ти години на тия, които сѣ били избрани. Ние трѣбва да усвоимъ началото: лоши или добри общинските съвети, веднѣжъ избрани, да ги държимъ; трѣбва да имаме общински съвети не голѣми по съставъ, но дълготрайни и смѣнявани частично. Защото въ по-голѣма община единъ общински съветникъ не може да ви свърши работа за една-две или три години, тъй като първата година той се учи, втората година той работи, третата година, когато стане опитенъ, той почва да мисли дали ще се преизбере. Късиятъ мандатъ на общинския съветъ, който на насъ се вижда демократиченъ, въ Европа считатъ, че принася пакостъ.

Вториятъ въпросъ, който трѣбва да се разреши, е въпросътъ за кметската властъ. Днесъ въ България ние имаме нито траенъ общински съветъ, защото се смѣняватъ всѣки 6 месеца, поради подаване на оставки, нито трайна кметска властъ, защото въ селската община кметътъ се смѣнява обикновено всѣки 2—3 месеца. Тогава каква политика вие искате отъ него за задравяване общинските финансии; какви грижи искате отъ него за благоустройството, за хигиена и пр.? Селската община има важни задачи и азъ ще спомена една-две отъ тѣхъ.

Азъ казахъ, че кметовете не събиратъ таксите, защото ги е страхъ отъ бламиране; не прилагатъ законите, защото ги е страхъ пакъ отъ бламиране. Закона за полските имоти днесъ не можете да го приложите, когато го нарушава единъ роднина на единъ общински съветникъ, който избира кмета; закона за горите днесъ вие не можете да приложите въ селата, пакъ по същата причина. Министърътъ може най-добросъвестно да настоява да се прилагатъ тия закони, но по силата на нѣщата това не може да се направи, поради липсата на една силна и независима кметска властъ, която да администрира, вследствие на което нашите общини продължаватъ да се разстройватъ.

Г-да! Ние ще трѣбва да усвоимъ веднѣжъ за винаги една система на една дълготрайна кметска властъ, която съществува въ много европейски държави. По другъ единъ законопроектъ, отъ тази трибуна азъ цитирахъ единъ поразителенъ случай на дълготрайна кметска властъ въ Германия. Миналата година въ единъ германски градъ бѣ избранъ за кметъ г. Шулце, който е последниятъ потомъкъ на една фамилия отъ времето на Лютеръ, която 440 години е управлявала общината. Въ Европа никъде нѣма да видите това, което става въ България. Тамъ кметътъ обикновено не се смѣнява. Тамъ ще видите хора, които 20—30 години сѣ избирани за кметове. Въ Германия

кметовете се избират по за 12 години и не могат да се смъняват. Ето един въпрос, който пак ще трябва да се разреши в органическия закон за общините и по който трябва да се разберем и съгласим. Защото, за да можем да устроим държавата си, трябва да имаме кметове, които да бъдат несъмнявани за дълъг период. Когато нашият закон за общините почна да се прилага и да дава лоши резултати, аз си спомням, че един от добрите законодатели в България — творецът на местните самоуправления в България — Петко Каравелов, в 1896 г. писа статия, че е време кметската власт в България да стане независима от общинския съвет, както е в добре устроените държави. Избран кмет или назначен, това е второстепенен въпрос, обаче кметът трябва да бъде независим от общинския съвет и да бъде такъв за един по-дълъг период. Тогава бждете уверени, че общината ще тръгне напред. Ако Петко Каравелов още в 1896 г. бие тревога по този въпрос, смъннете колко повече трябва да се бие тревога сега, в особености след войните, при нарастващите нужди на общините и при все повече и повече вкореняването на партизанство и понижаване моралния и умствения уровень на общинските избраници и служители. Нима не сме изтъквали от тази трибуна, че сериозните политически хора не искат да стават окръжни или общински съветници, защото считат, че това са длъжности за дребните партизани? Тези хора забравят, че 60% от живота на един народ е в общината и окръга! Това понижаване моралния, па, ако щете, и умствения уровень на общинските съветници и на кметовете в България ще трябва дружно, без разлика на политически убеждения, да го премахнем. То ще се премахне и чрез независимата кметска власт. Когато избирателите ще знаят вече, че общинският съвет не ще може постоянно да смънява кмета, че кметът ще стои 5—10 години, че съветът не ще има управляваща роля, а само контролна, според моето разбиране, избирателите ще почнат да пращат в съвета по-добри хора, без които местно самоуправление не може да има в една страна.

Аз не защитавам нищо, което не съществува. У нас за кмет да избират лице — това е констатирано много пъти — което да слуша силните на деня. В германската държава, дето действително има местно самоуправление, избират кметовете си от цяла Германия. Аз съм споменавал тук, че ако Софийската община въ продължение на години имаше бургазкия кмет, нямаше да разпиляе така своята мера, която беше едно грамодно милиардно състояние. Не от нас, а от англичани беше изчислено преди войните, че софийската мера струва 300 милиона лева златни. И въпреки това разпиляване на мерата, жилищният въпрос не се разреши.

Г. Т. Данаилов (д. сг): Ама ние с г. Гиргинова говорихме другояче, когато покойният Стамболийски внесе законопроекта за Столичната община.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Какво говорихме?

Г. Т. Данаилов (д. сг): Говорихме, че трябва да се запази автономията на общините в пълната смисъл на думата, че кметът не може да се назначава.

Министър д-ръ А. Гиргинов: Ама той не говори, че кметът трябва да се назначава. Вие сте поне от една партия с него!

Г. Т. Данаилов (д. сг): Аз не говоря за партии.

Д. Ачков (нез): Времената се промънят и принципите се промънят!

Г. Говедаров (д. сг): И се предполага, че хората поумняват.

Председателстващ Н. Захариев: (Звъни)

Р. Маджаров (д. сг): Самоуправлението и назначаването на кмета не се изключват. В Англия имаше най-силно самоуправление, когато градът се управляваше от 4 мирови съдии. Днес, когато в Англия има всеобщо избирателно право, там има контролно местно управление. Аз не държа на назначаването на кмета. За мене това е второстепенен въпрос. Главният въпрос е, че кметът трябва да бъде добър, че кметската власт трябва да бъде независима. Имате отлично само-

управление в Белгия при назначаване на кмета, а имате лошо самоуправление в Франция при избор на кмета. В Германия имаме един постоянен кмет, избран измежду градовете на цялата страна. Това са различните начини, по които ще трябва да се разреши въпросът за местното самоуправление. Моята мисъл е, че днес ние трябва да търсим всичките начини, по които ще можем в местното самоуправление да подобрим цялата на селото и града, за да можем да дадем на общината едно постоянно местно управление, което ще може да тури ред в общината, и да остане на нас, политиканите, да вършим по-голяма работа — разрешаване на държавните и обществени въпроси.

Г. г. народни представители! Но даже да имате добър, по горните начала избран общински съвет, необходима е и организация на службите. Без организация на службите, дори да имате отличен общински съвет, не може да имате добри резултати. Както ние, народните представители, не можем да управляваме, така и министърът, колкото и да работи, трябва само да дава директиви. Техническото лице е постоянният фактор в общината, който трябва да работи. Само персоналите и организационните служби могат да дадат резултати.

Ще Ви посоча няколко случая, за да видите значението на организираниите служби. Г-да! Споменах за София. Аз бих желал г. министърът да вземе пред вид, че не съм влагал никога партизанство по тия въпроси и че съм атакувал дори моите другари, когато те са управлявали. Ами че строителната служба в Софийската община, в която община се вложиха милиарди в постройки, знаете ли, че до преди години се управляваше от един кондуктор? Ние бяхме общински съветници навремето, когато Софийският водопровод се правеше от един болен човек, който трябваше да падне от рак в главата, за да бъде смънен! А животът си върви по своя път. Ще ви дам примери, за да видите, че често пъти неорганизираната служба дава отрицателни резултати. Ако имаше организирани служби при общините, нямаше да стане в Карлово това, което стана — да не поменавам други общини. Ако имаше организирани служби при слабите финансово общини, много от работите, които станаха, особено в селските общини, нямаше да станат. Така, напр., контролът, макар и недостатъчен, който се въведе с закона за кооперативен строеж на училища — на Земледелската банка се възложи да бъде косвен контролор — вече турна ред по отношение снабдяването на българските села и малките градове с училища, построени с съвместна на кооперативния фонд. Ако повдигам сега въпроса за организиране на службите при общините, то не е, защото този въпрос е сега предмет на обсъждане, а защото той трябва да бъде предмет на особено внимание в бъдеще, за да бъде добре разрешен.

В времето на г. Ляпчева се прокара законът за общинските стопански предприятия. Аз знам, отчасти, че г. министърът на вътрешните работи иска да доусъвършенства този закон, защото се видя, че не е достатъчен. Има в министерството един законопроект за общините, който бй работен в времето на Радославова, ако се не лъжа. Но ще трябва да се прокара една организация на общинските стопански предприятия не само в закона. Време е да се разбере, че общинските стопански предприятия трябва да бъдат добре организирани при общините, за да дават излишки, които ще бъдат употребени за задоволяване стопански и културни нужди на общините, а не, както е сега, да тежат на бюджетите. Това е една необходимост за България.

За общинските стопански предприятия много малко се мисли. Ето още един пример. Та нима има по-голямо богатство за града София от минералните бани? Кой от нас е обърнал внимание на тия минерални бани? Доколкото помня, водата на тия бани при каптирането имаше дебит 1200 литра в минута, а днес не знам дали са останали 400 литра. Ясно е, че поради лошото стопанисване на такива предприятия, които не се купуват с десетки и стотици милиони, те пропадат поради това, че няма организирана служба, която да проучва въпросите. Когато бях министър на правосъдието, се опитахме да копаем под едно здание на хотел „Македония“, за да поставим парно отопление, а от земята излезе топла минерална вода. И тогава казах, че в този район трябва да се забрани строежът на постройки с изби — защото иначе ще пропаднат софийските минерални бани — едно ценно богатство. А тия бани могат да бъдат една лечебна станция в България и затова трябва да бъдат подкрепени от всички ни.

Председателстващъ Н. Захариев: Моля, г. Маджаровъ! — Частъ е 8.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля да бжде продължено заседанието, докато свърши г. Рашко Маджаровъ.

Председателстващъ Н. Захариев: Които сж съгласни да се продължи заседанието, докато свърши г. Маджаровъ, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Продължете, г. Маджаровъ.

Р. Маджаровъ (д. сг): Г-да! Ето примѣри — защото трѣба отъ примѣри да се учимъ — които мене ме убеждаватъ, колко, действително, е голѣма опасността за България, когато нѣма преди всичко организация на службитѣ. Въ България имаме 5.000 населени мѣста. И какво правимъ напоследъкъ? Ние ще направимъ въ селото училище и водопроводъ, ще направимъ обществено здание, имаме улици и междуселския пътъ. А какво виждаме? Направимъ училището и водопровода, тѣ могатъ да бждатъ добри, обаче ги оставяме на произвола на сѣдбата, защото служба, която да се грижи за това построено училище или за този построенъ водопроводъ, нѣмаме, освенъ една малка грижа отъ страна на учителя за училището, която не е достатъчна. Една организация на службитѣ би засегнала и най-малкото населено мѣсто въ България. Една организация на службитѣ би засегнала, освенъ постройките, и цѣлото стопанство. Г-да! Поради липса на организация на службитѣ и на контролъ, ние виждаме, че днесъ въ България най-голѣмото богатство пропада. Когато дойде бюджетътъ, съ цифри ще покажемъ, че пропада благодарение на туй, че контролъ въ службата по отношение на горското стопанство не съществува. Кѣде въ Европа е възможно едно такова грамадно богатство, като горското, да бжде унищожавано ей така, защото общинскиятъ кметъ зависи отъ съветниците, защото служба въ общинитѣ по запазване горитѣ нѣма?

Вземамъ този примѣръ, за да се убедите какво голѣмо значение има даже за най-малкото населено мѣсто въ България въпросътъ за организацията на службитѣ и за състава на общинскитѣ съвети, единъ въпросъ, който трѣбва да намѣри своето разрешение при новосъздаденитѣ нужди.

Но това не може да стане, ако не се стабилизира цѣлиятъ персоналъ въ общинитѣ. Ние трѣбва да разберемъ веднѣжъ за винаги, че на този персоналъ, който днесъ е най-важниятъ въ общинитѣ, ние обръщаме най-малко внимание. Партизанството и лешиятъ персоналъ сж се настанили тамъ. Ние създадохме цѣла редица законопроекта. Имаме единъ законопроектъ — пакъ отъ кабинета на г. Ляпчева — който не можа да мине; ние имаме законопроектъ за окръжнитѣ съвети, чрезъ който известенъ брой отъ персонала щѣме да се стабилизира. Не може никое учреждение, особено общината, а най-малко селската община, да бжде добре управлявана, безъ да има своя постояненъ, компетентенъ и работящъ органъ. За малкитѣ общини това е секретарь-бирникътъ, за голѣмитѣ общини това е секретарьтъ, заедно съ другия административенъ и технически персоналъ. Този органъ е извънредно много важенъ. Въ Европа днесъ ние не можете да видите установенъ персоналъ въ общинитѣ, преди той да е миналъ едно специално образование за своята подготовка. Преди войната тая подготовка бѣше на почвата на познанията въ областта на мѣстното управление, въ което ще действа администрацията и законодателството.

Д. Ачковъ (нез): За Софийската община цензътъ е да си терористъ и да убивашъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, г. Ачковъ, недейте прекалява. Не е вѣрно това. Съжалявамъ, че единъ народенъ представителъ говори нелепости.

Д. Ачковъ (нез): Изнесоха се имената на надничари въ общината, които на другия день убиха редактора на в. „Македония“.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Това, което се изнесе, е опровергнато.

Д. Ачковъ (нез): Не е опровергнато, ами е фактъ скандаленъ.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Моля, ако сте добросъвестенъ, недейте говори тукъ пристрастно.

Д. Ачковъ (нез): Нѣма нищо пристрастно, ами е фактъ

Р. Маджаровъ (д. сг): Днесъ въ Европа, въ страни, които иматъ мѣстно управление, единъ отъ главнитѣ въпроси, който е билъ поставенъ и правилно разрешенъ, е въпросътъ за секретаря на общината, въ едни страни, и въпросътъ за цѣлия персоналъ, въ други страни. Англичанитѣ като видѣха, че тѣхнитѣ общински съвети, колкото и да сж добре организирани, не даватъ резултати, а добре организираната германска община успѣ съвършено да преустрои Германия, назначиха една комисия да проучи законодателството на Бисмарка. Но понеже англичанитѣ не могатъ веднага да схвататъ съ традициитѣ, създадоха въ 1891 г. законъ за секретаря въ общината и му повѣриха цѣлото ръководство. Той е и юрисконсултъ. И днесъ въ Англия една община, колкото и малка да е, не може да има секретаръ, безъ той да е юристъ. Дотамъ хората обръщатъ внимание на този централенъ органъ, който, като влѣзе въ общината, ще трѣбва да прекара живота си тамъ, като се своди съ нейнитѣ нужди, да извършва навреме сложилитѣ се работи на общината и, главно, да знае за бжтинитѣ какво ще трѣбва да прави.

Така че, г-да, ние ще трѣбва да създадемъ за общината у насъ единъ цензованъ и стабилизиранъ, постояненъ и несмѣняемъ персоналъ. Можете да назначите персоналъ, който да не отговаря на вашитѣ политически убеждения, но когато той стане постояненъ и когато върху него ще има контролъ отгоре, той ще стане независимъ и по отношение на васъ, които сте го назначили, и по отношение на тия, които ще ви замѣстятъ. Но тамъ е голѣмиятъ български недостатъкъ, дето ние мислимъ, че, като назначимъ човѣкъ, който не сподѣля нашитѣ убеждения, проповѣдваме политическа и партийна ересь. Това е белата. А трѣбва да избираме винаги здравия, добрия, вещия човѣкъ и него да назначимъ, като го направимъ несмѣняемъ. Безъ това нѣма да имате нито секретаръ на общината, нито общински служаци. Въ единъ законопроектъ, който мина тукъ само на първо четене, бѣше предвидено, че персоналтътъ трѣбва да мине презъ специални курсове. Да, г-да, подготовката на персонала е една необходимостъ въ България. И ако решимъ да направимъ това у насъ, какъвто и разходъ да е нуженъ, ние трѣбва да го направимъ. Не може персоналтътъ да бжде достатъчно подготвенъ, преди да прекара една школа. Следъ войната хората вече не обръщатъ внимание само на техническитѣ познания на кандидата за известна служба, а и на неговата обща интелигентностъ. Презъ време на курсовѣтѣ, които той следва, провѣрватъ общата му интелигентностъ, за да видятъ дали той е културно-способенъ, дали е достатъчно интелигентенъ, провѣрватъ и моралнитѣ му качества.

Ц. Бръшляновъ (д. сг. Ц): Иматъ психотехнически лаборатории.

Р. Маджаровъ (д. сг): То е за психоанализитѣ.

Искамъ да се спра накратко още на два малки въпроса и свършвамъ.

Навремето всички пледирахме, че мѣстнитѣ управители тѣла въ България ще трѣбва да се освободятъ отъ вмѣшательството на изпълнителната властъ и ние успѣхме — казвамъ „ние“, защото единъ отъ скромнитѣ борци въ това отношение бѣхъ и азъ — да прокараме постепенно въ цѣла редица законодателства освобождаването на мѣстнитѣ управители тѣла отъ вмѣшательството на изпълнителната властъ. Защо искаме това? Защото ставаха злоупотѣбления отъ централната властъ и спъване на работата. Но когато бѣха освободени, ние видѣхме, че често се забъркватъ и общини, и окръзи, благодарение пъкъ на абсолютната липса на какъвто и да е контролъ.

Единъ разуменъ контролъ, прочее, се налага. И това ни накарва и насъ да провѣримъ въ това отношение какъ е уреденъ въпросътъ въ европейското законодателство. И ние намѣрихме, че такъвъ контролъ навсѣкжде съществува и че той, въ особености, се налага днесъ, следъ войнитѣ, когато всичко е разстроено и когато животътъ е много по-труденъ, когато той е много по-сложенъ и когато се иска действително контролиране на това, което е направено отъ самоуправителнитѣ тѣла. Разбира се, че контролтътъ трѣбва да бжде разуменъ, за да може да дава резултати, а да не бжде назначенъ контролъ, който може да бжде пакостенъ и за самоуправителното тѣло, и за централната властъ.

Че съществува контролъ надъ самоуправителнитѣ тѣла въ европейскитѣ държави, това е фактъ. Той съществува и въ Англия, по английското право. Известно е, че въ Ан-

глия общината е по-стара от държавата. Там от черковната енория се е създала общината, от сбора на общините — графството, което предшествува английската държава. Дотогава е старо в Англия мѣстното управление, но все пак то търпи контрола на централната власт.

Въ Германия работата е същата. Знаете, че когато се забърка Берлинската община, след смъртта на кмета Вермут, трѣбваше председателят на пруското правителство да назначи специален управител на тая община, за да ѝ поправи финансите, защото бѣха отишли къмъ забатачване.

Въ България въ това отношение трѣбва да скъсваме съ предразсѣдѣнитѣ и съ формулитѣ. Какъ ще направимъ това, не знамъ, но прокарането на тоя контрол трѣбва да стане при всички гаранции за запазване автономността на самоуправителнитѣ тѣла. Спазването на тия гаранции е една необходимост за създаване и упражненіе на контрола. Какъвъ трѣбва да бѣде той?

Г-да! Контрол и проучвания сѣ два въпроса, които трѣбва да бѣдат съединени въ едно. Нашитѣ общини страдат не толкова и не само от липса на контрол; тѣ страдат повече от липса на упѣтване на тѣхната дейност, от липса на проучване на въпроситѣ. Въ това отношение и до днесъ не е направено нищо.

Докато за всичкитѣ други министерства у насъ се търсят компетентни хора по различнитѣ въпроси, та, като се събератъ за всѣко ведомство, въ една колегия, да могатъ да даватъ мнение по всѣки поставенъ на разрешение въпрос, едно министерство е останало още, по отношение подбора на длѣжностнитѣ лица и отправленіето на службата, тѣй както е създадено въ 1879 г. — това е Министерството на вътрешнитѣ работи. Въ него за служба по мѣстното самоуправление — по мое разбиране, по разбирането на всѣки, който е вещь по мѣстното самоуправление — и дума не може да става. Такава служба тамъ нѣма. Има действително единъ началникъ на изборнитѣ учреждения, но тоя началникъ се занимава не съ туй, което е сѣщината на мѣстното самоуправление. Така че, безспорно е, какво въ това отношение много работи страдат и че служба за това самоуправление нѣма. Четете за доказателство мотивитѣ на законопроекта; тамъ, напр., г. министърътъ ви казва, по въпроса за спасяване общинитѣ отъ дългове: „доколкото министерството може да събере сведения“ — значи, нѣма точни сведения, защото липсва служба, която да даде такива сведения не само по отношение дълговетѣ, не само по отношение упражненіе бюджетитѣ на общинитѣ и въобще по отношение финанситѣ имъ, но защото изобщо липсва служба за мѣстното самоуправление. Въ малката България, при беднитѣ нейни общини, ние трѣбва да създадемъ единъ централенъ органъ, който да проучва състояніето на тия общини, който често да имъ дава нуждитѣ упѣтвания относно тѣхната дейност и въ който да намира пълно отражение дейността на всѣка отдѣлна община. Той въ себе си трѣбва да има застъпени всичкитѣ служби по отношение мѣстното самоуправление; той трѣбва да напѣтва общинитѣ по отношение финанситѣ имъ, той трѣбва да проучва стопанствата на самоуправителнитѣ тѣла; нѣкъде той трѣбва да помага въ дейността на тия последнитѣ, нѣкъде той трѣбва да се явява като спирачка въ това отношение, а нѣкъде, където се не досѣчатъ, да упѣтва, да дава насоки. Той трѣбва да се занимава и съ благоустройствени въпроси. Защото не е въпросъ само за утвърждаване плановетѣ, а и за основно регулиране и регламентиране цѣла редица административни и благоустройствени въпроси — тѣ трѣбва да бѣдатъ подъ рѣжката на този, който трѣбва да внася единство и хармония въ това отношение, на този, който ръководи мѣстното самоуправление въ България, министърътъ на вътрешнитѣ работи. Тоя централенъ органъ за мѣстното самоуправление, обаче, трѣбва да извършва и проучвания. Днесъ свѣтътъ никѣде не се управлява само въз основа на съхранение на материалитѣ, на тѣхното класифициране. Ще трѣбва въ всѣки моментъ, който и да е министъръ, да може веднага да му се представи една таблица за всеобщото всестранно състояние на дадена община. Органътъ, който ще върши това, каква форма ще добие, е отъ второстепенно значение, както е отъ второстепенно значение и прекъсването на г. Данаиловъ, дали кметътъ ще бѣде назначаванъ или избиранъ. Този органъ трѣбва да съществува. Въ законопроекта за общинитѣ, който преди 2 години мина на първо четене, се тури началото. Това е едно старо искане, което трѣбва да бѣде обличено въ една форма, съобразно съвременнитѣ

нужди. Единъ съветъ на мѣстното управление при Министерството на вътрешнитѣ работи е необходимъ. Този съветъ ще бѣде не толкова една спирачка, колкото единъ органъ за оправиотворяване на общината, ще бѣде упѣтвачъ на общината, единъ контролоръ, единъ събирачъ и класификаторъ на материалитѣ. Това е последното стѣпало въ стѣлбата, по която, споредъ моето разбиране, трѣбва да вървимъ, ако искаме законопроекта на г. Гиргиновъ — който въ по-голѣмата си частъ е ясенъ и добъръ и ще трѣбва да го гласуваме — да даде трайни резултати. По такъвъ начинъ, като създадемъ всички елементи на добро мѣстно самоуправление, да можемъ да дадемъ на страната, като начало, едно по-голѣмо стабилизиране на мѣстната власт и, като се освободимъ отъ нея, да можемъ да се занимаемъ съ другитѣ работи, защото често пѣти държавнитѣ работи не ни даватъ възможностъ да се занимаваме съ въпроситѣ на мѣстното управление.

Ще попитате, защо искамъ така настойчиво всичката тази работа по-скоро да стане. Е добре, г-да, ние всички сме дошли отъ народа. Отъ 25 години азъ работя всрѣдъ народа въ единъ край. Въ общинската властъ въ всички културни начинания, освенъ обикновеното чиновничество, сме имали за другари и за съработници само нѣколцина доброволци. Даже когато управляваше г. Ляпчевъ, азъ трѣбваше да се боря противъ общини и противъ лесничен за контрабандата, която правѣха, които изтрѣбваха, напр. горитѣ и прѣчеха на залесяването. Г. министърътъ има документи, които ще потвърдятъ моята мисль.

Н. Пѣдаревъ (д. ст. Ц): И тѣ надвиха.

Р. Маджаровъ (д. ст.): И ние сме достигнали до едно положение, щото частната инициатива на единъ деецъ, който иска да си изпълни дълга, да бѣде спъвана. Тогава какво ни предстои? Като трѣгнемъ отъ тая първа задача по отношение на общината и минемъ къмъ най-голѣмата нужда на днешния моментъ, каквато е финансовото подпомагане на общинитѣ, и отидемъ къмъ тѣхното стабилизиране, да направимъ българската община не такава, каквато е днесъ, а каквато е мечталъ законодателятъ въ 1879 г.: да предадемъ повече отъ 50—60% отъ живота на държавата на селската и градската община, която община да има едно постоянно управление съ постоянна творческа енергия, която се добива, стига властѣта да бѣде трайна, честна и компетентна.

Това сѣ целитѣ, които азъ мисля, че трѣбва да легнатъ въ основитѣ на единъ законъ за общинитѣ.

Г. г. народни представители! Азъ свършвамъ. Смѣтамъ, че съ мислитѣ, които нахвърлихъ предъ васъ, давамъ поводъ, не толкова да бѣда разкритикуванъ отъ г. министра — защото предварително азъ зная неговото мнение по голѣма частъ отъ тия въпроси — но за да настоя да се проникнемъ и ние отъ идеята, че въ мѣстното управление не трѣбва често пѣти случайно взети партийни решения или конгресни резолюции да диктуватъ.

Накрай, г-да, азъ ще искамъ този законопроектъ да засегне и окръжнитѣ съвети — на второ четене ще трѣбва да включимъ и тѣхъ — защото и тѣ иматъ своитѣ нужди.

К. Караджовъ (з): Нѣма да има окръжни съвети, тѣ ще се премахнатъ!

Р. Маджаровъ (д. ст.): Ще видимъ. — Каквато и форма да имъ дадете, туй все ще тегне или на тѣзи, които иматъ да взематъ, или на държавата, която е гарантъ, или на самитѣ имоти на окръжнитѣ съвети, които ще бѣдатъ предадени въ единъ плачевенъ видъ. Недейте мисли, че окръжнитѣ съвети иматъ свои имоти и свои задължения. Тѣ ги иматъ. И каквато форма да имъ дадете, г-да, необходимо е да направите това, което казвамъ — да включите и окръжнитѣ съвети въ този законопроектъ.

Г-да! Вие се спирате върху окръжнитѣ постоянни комитетни. Въ единъ отъ членоветѣ на законопроекта вие казвате, че окръжнитѣ постоянни комитетни даватъ мнение кой общини следва да се закриятъ и присѣдинятъ къмъ съответнитѣ общини. Споредъ менъ, това постановление е много правилно. Когато ще дойде да говоримъ за окръжнитѣ съвети, азъ ще докажа, че не е важно какъ ще бѣдатъ съставени тѣ, а е важно какви функции ще имъ дадете да изпълняватъ. Въ всѣки случай, вие не може да ликвидирате една работа, която съществува отъ 59 години. Или вие искате да отнемете 150-тѣ милиона лева, които отиватъ за окръжнитѣ съвети, за да изпълните дефицита въ държавния бюджетъ и да спрете всички по-

стройки на водопроводи и училища, които днес въ България се строят от постоянните комисии, и то не въ големите градове, а въ малките населени места, каквито представляват селата, на брой 2.500, от които 1.500 чакат своя редъ. Тамъ ще си помислите, за да видите доколко е голяма нуждата отъ създаването на единъ централен органъ.

Но, г-да, това, което казахъ отведе, не се касае за нѣкакви погрѣшни ваши решения. И ние сме коригирали, и вие ще коригирате грѣшките, които забелязвате. Въ това отношение ще трѣбва да се вслушвате въ живота. Но да видите отрицателното въ единъ институтъ, създаденъ въ България, и вмѣсто да го реформирате, да вземете да го отречете и да искате да го унищожите, не бива. Най-важното е да вървате на компетентнитѣ хора, защото безъ компетентни хора не е възможно да се творятъ резултатни нѣща. Г. министърътъ на вътрешнитѣ работи, който 25 години е врѣлъ въ окръжнитѣ съвети, не може днесъ да не държи за тѣхъ. Г. г. народни представители! Когато се досѣга единъ такъвъ голѣмъ и сериозенъ въпросъ, какъвто е въпросътъ за устройството на селата въ България — като започнете отъ общината и свършите съ окръга, защото тѣ сж недѣлими по отношение на контрола, за който ви говорихъ — ще трѣбва да елиминирате всички партийнитѣ си разбирания и да гледаме само общественния интересъ, който трѣбва да го имамъ.

Съ тѣзи думи азъ свършвамъ. Като одобрявамъ законопроекта по принципъ, азъ вземамъ поводъ отъ него да кажа, че е действително наложително въ България да уредимъ въпроса по законодателенъ редъ, съ бързи и добре обмислени мѣрки да създадемъ добъръ законъ, чрезъ който да гарантираме свободно, спокойно и изѣтнито развитие на българската община. (Ржкоплѣскания отъ мнозинството и сговориститѣ).

Председателстващъ Н. Захариевъ: Има думата г. министърътъ на вътрешнитѣ работи.

Министъръ д-ръ А. Гиргиновъ: Г. г. народни представители! За утрешното заседание моля да приемете следния дневенъ редъ: (Чете)

1. Първо четене законопроекта за амнистията.
2. Първо четене законопроекта за облекчение на общинитѣ — продължение разискванията.

3. Първо четене законопроекта за измѣнение на закона за опрощаване на заемитѣ, отпущнати отъ Българската земеделска банка подъ гаранция на държавата на военно-инвалидитѣ, изгубили 100% работоспособностъ.

4. Първо четене законопроекта за отпускане безвъзмездно отъ Главната дирекция на българскитѣ държавни желѣзници старото приемно здание гара Хасково (отъ тѣсноплѣтната линия) на благотворителния комитетъ „Утеха“ при Хасковската окръжна постоянна комисия.

5. Разглеждане заявлението на народния представител Христо Трайковъ Христовъ да му се отпущнатъ дневнитѣ пари за времето, презъ което е билъ задържанъ въ затвора.

Одобрене предложениата:

6. За одобрение постановлениата на Министерския съветъ относно Дирекцията за закупуване и износъ на зърнени храни, взети презъ 1932 г.

7. За одобрение подписания въ София на 24 юлий 1932 г. между България и Германия договоръ за търговия и мореплаване.

8. За приемане на служба унгарскитѣ подданици Яношъ Хелкенъ и пр. и германския подданикъ Карлъ Матей.

Доклади:

9. На комисията по провѣрка на изборитѣ (старозагорски, новозагорски и горноорѣховски)

10. На прощатарната комисия.

11. Първо четене предложението за измѣнение нѣкои членове отъ правилника за вътрешния редъ на Народното събрание.

Второ четене законопроектитѣ:

12. За имѣнение и допълнение на закона за данъка върху приходитѣ.

13. За имѣнение и допълнение на закона за събиране на прѣжитѣ данъци.

14. За етажната собственостъ.

15. За кариеритѣ.

Председателстващъ Н. Захариевъ: Които приематъ този дневенъ редъ за утрешното заседание, моля, да вдигнатъ ржка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието за утре, следъ обѣдъ.

(Вдигнато въ 20 ч. и 25 м.)

Подпредседателъ: Н. ЗАХАРИЕВЪ

Секретаръ: Д. ТОТЕВЪ

Надписникъ на Стенографското отдѣление: Д. АНТОНОВЪ